

Využívání elektronických informačních zdrojů v procesu vzdělávání sociálních pedagogů

Bc. Martina Drabantová

Diplomová práce
2018

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Martina Drabantová**
Osobní číslo: **H160249**
Studijní program: **N7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Využívání elektronických informačních zdrojů v procesu vzdělávání sociálních pedagogů**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení pojmů a teoretických východisek vztahujících se k elektronickým informačním zdrojům, pedagogice a sociální pedagogice.
Příprava metodiky výzkumné části.
Realizace kvantitativního výzkumu prostřednictvím dotazníku.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

DISMAN, Miroslav, 2000. Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele. 3. vyd. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0139-7.

FABIÁN, Ondřej, 2012. Elektronické informační zdroje [online]. [Brno]: Centrum NAKLIV, KISK FF MU [cit. 2017-09-20]. Dostupné z:

<http://eknihy.knihovna.cz/kniha/elektronicke-informacni-zdroje>.

CHRÁSKA, Miroslav, 2016. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3.

PAPÍK, Richard, 2011. Strategie vyhledávání informací a elektronické informační zdroje. Praha: Velryba. Podnikání a management. ISBN 978-80-85860-22-1.

PEŠKOVÁ, Lenka, 2009. Vyhledávání informací v oborových databázích s přihlednutím k praxi na České zemědělské univerzitě v Praze. Praha. Dostupné také z:

<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/79937/>. Rigorózní práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví.

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Ondřej Fabián

Ústav pedagogických věd

Datum zadání diplomové práce:

1. prosince 2017

Termín odevzdání diplomové práce:

20. dubna 2018

Ve Zlíně dne 1. prosince 2017

doc. Ing. Aněžka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užit své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně .....16. 4. 2018.....

Drabauh !

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídně k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Diplomová práce se zaměřuje na využívání elektronických informačních zdrojů v procesu vzdělávání sociálních pedagogů. Teoretická část popisuje sociální pedagogiku zejména z pohledu její inovace ve 20. století. Stěžejní část práce je věnována elektronickým informačním zdrojům a jejich používání. Dotazníkové šetření zjišťuje využívání odborných databází studenty a zaměstnanci v oboru Sociální pedagogika.

Klíčová slova: sociální pedagogika, inovace, vzdělávání, elektronické informační zdroje, odborné databáze

ABSTRACT

The master thesis is focused on the use of electronic information resources in social pedagogy. The theoretical part describes the development of social pedagogy after 1989 and the innovation parts in the education process of not only social educators. The main part is dedicated to the use of electronic information resources. The questionnaire survey identifies the use of special databases by students and employees in the field of social pedagogy.

Keywords: social pedagogy, innovations, education, electronic information resources, special databases

Děkuji PhDr. Ondřeji Fabiánovi za podněty směřování a doporučení, které mi během psaní diplomové práce poskytl. Dále děkuji Mgr. Silvii Neslušanové, PhD. za nesmírně cennou pomoc, doc. Dr. Ing. Vladimíru Patovi, který se mi snažil ukázat, že statistika je vlastně legrace, Simoně Havlíčkové, která ve mně celou dobu studia věřila a povzbuzovala mě. Můj dík patří manželovi a dceři, bez jejichž aktivní podpory bych tuto práci nedokončila. A v neposlední řadě děkuji celé rodině, která mi dávala sílu jít dál.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA A INOVACE	12
1.1 MODERNÍ SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA	12
1.2 SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA JAKO VĚDNÍ DISCIPLÍNA	15
1.3 SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA A INOVACE VE VÝCHOVĚ A VZDĚLÁVÁNÍ	16
2 ELEKTRONICKÉ INFORMAČNÍ ZDROJE	20
2.1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	20
2.1.1 Charakteristika a typologie databází	21
2.1.2 Elektronické časopisy.....	23
2.1.3 Elektronické knihy	24
2.2 TECHNOLOGIE V ELEKTRONICKÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJÍCH.....	25
2.3 ELEKTRONICKÉ INFORMAČNÍ ZDROJE VHODNÉ PRO VYUŽITÍ V PEDAGOGICE	27
2.4 DOSAVADNÍ VÝZKUMY VYUŽÍVÁNÍ EIZ	29
II PRAKTICKÁ ČÁST	32
3 ELEKTRONICKÉ INFORMAČNÍ ZDROJE V PROCESU VZDĚLÁVÁNÍ SOCIÁLNÍCH PEDAGOGŮ	33
3.1 HLAVNÍ VÝZKUMNÝ CÍL	33
3.2 STRATEGIE VÝZKUMU, VÝZKUMNÉ OTÁZKY A HYPOTÉZY	33
3.3 VÝZKUMNÝ SOUBOR	35
3.4 METODA SBĚRU ÚDAJŮ	38
3.5 STATISTICKÉ ZPRACOVÁNÍ ÚDAJŮ	39
3.6 INTERPRETACE ZÍSKANÝCH A STATISTICKY ZPRACOVANÝCH DAT.....	39
3.6.1 Charakteristika respondentů výzkumu dle dotazníků	39
3.6.2 Výsledky výzkumu dle výzkumných otázek a hypotéz	42
4 SHRUTÍ VÝZKUMU, DISKUZE A DOPORUČENÍ PRO PRAXI	58
4.1 SHRUTÍ VÝZKUMNÝCH ZJIŠTĚNÍ	58
4.2 DISKUZE A DOPORUČENÍ PRO PRAXI	64
5 ZÁVĚR	66
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	68
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	73
SEZNAM TABULEK	75
SEZNAM PŘÍLOH	76

ÚVOD

Za posledních téměř třicet let se naše společnost rozvinulo v informační společnost, kde plně spoléháme na výpočetní a komunikační technologie. Většina firem a organizací je vybavena počítači, které lidem usnadňují práci. Rychlejší a jednodušší elektronickou komunikaci považujeme za pevnou součást našich životů. Novinky informačních technologií se promítly i do vzdělávacích procesů ve školách. Součástí vzdělávání tak jsou interaktivní tabule, prezentace, možnosti videokonferencí, sdílení studijních výsledků a další.

Na vysokých školách je trend používání informačních technologií ještě patrnější. Moderní technologie jsou aplikovány nejen v administrativě, ale také ve vzdělávacím procesu a výzkumech. Akademičtí pracovníci jsou z pohledu využívání informačních technologií na vysokých školách ve dvou rolích. Jsou v rolích pedagogů, kteří se snaží studenty naučit plně využívat informační technologie pro studium a zároveň jsou v rolích uživatelů, kteří dostupné technologie aplikují zejména při své výuce nebo výzkumech. Studenti i akademičtí pracovníci moderní informační technologie využívají zejména pro vyhledávání elektronických informačních zdrojů.

Téma elektronických informačních zdrojů je ve vysokoškolském prostředí stále vysoce aktuální. Toto tvrzení si dovolíme bránit i osobně na základě dobré praxe, protože sami pracujeme v administrativě jedné z vysokých škol České republiky. Máme za to, že i když se neustále ve školství apeluje na zvyšování informační gramotnosti u studentů, jejich znalosti a zkušenosti týkající se elektronických informačních zdrojů jsou, dle našeho názoru, u akademických pracovníků vysokých škol v porovnání se studenty o něco vyšší.

Cílem naší diplomové práce se proto stalo proniknout hlouběji do problematiky využívání elektronických informačních zdrojů na vysokých školách. Teoreticky vymezit problematiku z pohledu odborné literatury a dosavadních výzkumů. Prakticky zjistit stav využívání elektronických informačních zdrojů na vysokých školách, a to cíleně v oboru Sociální pedagogika, který sami studujeme.

V první kapitole teoretické části se budeme zabývat moderní sociální pedagogikou, jak se v době rozvoje informačních technologií ve 20. století vyvíjela, jakým směrem se ubírá v současnosti a jaké inovační prvky se do vzdělávacího procesu sociálních pedagogů podařilo implementovat. Ve druhé kapitole se budeme zabývat elektronickými informačními zdroji. Seznámíme se s jejich rozdělením, zaměříme se na elektronické

informační zdroje vhodné pro pedagogické vědy a specifikujeme nástroje, které práci s těmito zdroji usnadňují. V praktické části ve třetí kapitole naší diplomové práce pomocí standardizovaného dotazníku sesbíráme data od studentů a zaměstnanců v oboru Sociální pedagogika na vysokých školách v České republice a vyhodnotíme aktuální stav využívání elektronických informačních zdrojů ve vzdělávacím procesu sociálních pedagogů.

Důležitost zjištění našeho výzkumu o stavu využívání elektronických informačních zdrojů vidíme zejména v tom, že upoutá pozornost a rozproudí diskuze na fakultách či katedrách s akreditačním programem Sociální pedagogika, možná s přesahem i na jiné obory a akreditované programy. Diskuze, ze kterých vzejdou nové otázky pro další výzkumná šetření v problematice. Diskuze, která nastartuje zkvalitnění vzdělávacího procesu nejenom sociálních pedagogů. Myslíme si, že umět se orientovat v elektronických informačních zdrojích a umět s nimi pracovat je důležité nejenom pro sociální pedagogy, ale také každého vysokoškolsky vzdělaného jedince.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA A INOVACE

1.1 Moderní sociální pedagogika

Kořeny sociální pedagogiky můžeme najít už v antickém Řecku, ale obecně je vnímána jako poměrně mladý obor. Andrysová (2014, s. 8) uvádí shodný názor odborníků na nesnadné vymezení sociální pedagogiky, ale nepopírá, že člověk je středem pozornosti v sociálním světě. Druhá polovina 20. století s sebou sice přinesla vyšší vzdělanost a životní styl, ale zároveň se projeví sociálně patologické jevy, na které se sociální pedagogika zaměřila: nezaměstnanost, alkoholová, drogová závislost, gamblerství a migrace obyvatelstva (Přadka, 2004, s. 12-15).

Česko a Slovensko

Rok 1989 byl zlomovým nejen ve smyslu společenských změn, ale i pro sociální pedagogiku. Odborný výraz sociální pedagogika se začal objevovat častěji a v různém smyslu. Postupem času byla sociální pedagogika vnímána:

1. *v metodologickém smyslu* – jako sociálně pedagogický přístup k různým vzdělávacím případům nebo vzdělávací proces jako sociální fenomén, který zrcadlí proměny celého společenství,
2. *jako pedagogický obor*, který se zaměřuje hlavně na výchovně-vzdělávací proces, kde hlavní roli hraje mimoškolní prostředí,
3. *jako studijní obor*, který se začal vyučovat na vysokých i středních školách,
4. *jako vyučovací předmět*, který měl ze začátku rozmanitý obsah (Kraus, 2013, s. 102).

V devadesátých letech 20. století se sociální pedagogice věnovaly osobnosti, jejichž díla měla pro obor zásadní vliv. Kraus (2008, s. 18-19) v této souvislosti připomíná zejména Baláže (*Sociálna pedagogika – problémy a perspektívy*, 1991), Špičáka (*Prostředí z pohledu sociální pedagogiky*, 1993), Klímu v čele autorského kolektivu (*Koncept studijního oboru a vzdělávacího programu sociální pedagogika*, 1993), Bakošovou (*Sociálna pedagogika. Vybrané kapitoly*, 1994), Klapilovou (*Kapitoly ze sociální pedagogiky*, 1996), Přadku, Faltýskovou a Knotovou (*Kapitoly ze sociální pedagogiky*, 1998), Sekota (*Sociální pedagogika jako vědní disciplína a jako studijní obor*, 1997) nebo Dočkala (*Člověk a svět. Úvod do sociální pedagogiky a sociální práce*, 1999).

Tato léta jsou obdobím, kdy se sociální pedagogika ve všech postkomunistických zemích začala opět rozvíjet, ale stále existovaly problémy, kterým se musela postavit. Jednalo se hlavně o tyto úkoly:

- přesnější vymezení předmětu sociální pedagogiky a její terminologie,
- objasnění vztahu sociální pedagogiky k jiným vědám,
- vymezení přednostních problémů, kterým bude sociální pedagogika věnovat pozornost,
- vypracovat profesiogram sociálního pedagoga a snažit se o rozšíření možností jeho uplatnění v praxi (Kraus, 2001, s. 15 In: Hroncová, 2005, s. 112).

Slovenská sociální pedagogika je, včetně vzdělávání nových odborníků na vysokých školách, silně ovlivněná legislativním zakotvením činnosti sociálního pedagoga nejen ve školství, ale i v dalších institucích. Při vzdělávání sociálních pedagogů se proto zdůrazňuje důležitost uplatnění v praxi. Slovensko se také potýká s vysokým výskytem společensky nežádoucích jevů, na jejichž řešení se sociální pedagogové podílejí. Je proto nasnadě, že se příprava slovenských sociálních pedagogů, na rozdíl od českých, trochu liší. Reprezentanti sociální pedagogiky v České republice by se teď měli podle Hroncové (2014, s. 123) soustředit především na ukotvení profese sociálního pedagoga v legislativně a profesních standardech. Kraus (2008, s. 20) kapitolu o české a slovenské sociální pedagogice zakončuje konstatováním, že devadesátá léta minulého století znamenají pro obor éru největšího rozvoje. Tento autor (Kraus, 2013, s. 109) hodnotí rok 2013, jako završení dosavadních snah v sociální pedagogice, protože vzniká Asociace vzdělavatelů v sociální pedagogice a vychází první číslo nově založeného časopisu Sociální pedagogika.

Německo

Sociální pedagogika má v Německu bohatou tradici. Pochází odtud zakladatel teoretického směru sociální pedagogiky Paul Natorp a díky Magerovi se poprvé objevuje termín „sociální pedagogika“. Vymezení obsahu oboru se, stejně jako v České republice, díky jednotlivým autorům liší. Nicméně německou sociální pedagogiku sjednocuje fakt, že se pokouší reagovat na aktuální problémy společnosti. Zjišťuje nové postupy, úřední zajištění sociální pomoci, poradenství a péči všem potřebným napříč sociálními a věkovými vrstvami společnosti. Protože je sociální pedagogika v Německu využívána zejména v praktické oblasti, je velmi rozvíjeným oborem (Procházka, 2012, s. 49-50).

Polsko

Současná polská sociální pedagogika zažila v devadesátých letech 20. století velký rozmach. Přednášela se na hodně univerzitách, vycházelo množství odborných časopisů, v oboru působila řada významných jedinců a hlavně upozorňovala na aktuální problémy společnosti. Sociální pedagogika zdůrazňuje souvislost problémů týkající se „*výchovy a sociálního prostředí a vytváří náhled na formální (institucionální) a neformální (volnočasové) výchovné a osvětové (výchovně vzdělávací) působení*“ (Procházka, 2012, s. 51).

Další země

V anglosaských zemích sociální pedagogika neexistuje, protože její úkoly řeší obory sociální práce (social work) a sociologie výchovy (sociology education). Ve Švýcarsku došlo v sociální pedagogice k přiblížení se sociální práci. V Rakousku je sociální pedagogika viděna jako součást znalostí o výchově. I když má sociální pedagogika v Rusku silné kořeny, ve 20. století byla ovlivněna stalinistickým režimem. To se začalo měnit až v 90. letech, kdy se začíná sociální pedagogika nově vymezovat. Lipskij dle Krause (2008, s. 23-24) vidí sociální pedagogiku jako víceméně teoretický obor, ale v praxi jde podle něj o sociální práci. Nikitin (In Kraus, 2008, s. 23-24) se snaží o vymezení oboru, jehož obsahem je podle něj „*výchovná pomoc v procesu socializace a jeho regulace*“.

1.2 Sociální pedagogika jako vědní disciplína

Sociální pedagogika je pedagogickou disciplínou se speciálním rysem – nad oborovostí. I když má nejsilnější vztah k sociologii, podporuje rozvoj teoretických znalostí dalších pedagogických a společenských oborů. Sociální pedagogika se soustřeďuje na všední život jednotlivce. Rozebírá poměry, ve kterých člověk žije a snaží se jeho situaci změnit tak, aby se osobnost jedince vhodně vyvíjela a snížil se tak případný konflikt mezi člověkem a společností (Kraus, 2001, s. 12). Kraus se přiklání ke koncepci sociální pedagogiky, jak ji chápe Lipowski, která je podle Krause v současné době stále aktuálnější. Podle Lipowskeho (In Kraus, 2001, s. 14) je sociální pedagogika součástí pedagogiky, která se zaměřuje na výchovu v souvislosti s měnícím se prostředím a situací ve společnosti, s novými společensko-právními normami, a jak se všechny tyto změny projeví ve výchově.

Sociální pedagogiku můžeme chápat v širší a užší koncepci. *V širší koncepci* se sociální pedagogika zaměřuje na působení okolí ve výchově a podporu při řešení problémů vyplývajících ze života ve společenství. Sociální pedagogika je *v užší koncepci* považována za aplikovaný vědní obor, jehož účelem je edukace a podpora rizikových a sociálně znevýhodněných skupině obyvatelstva (Čábalová, 2011, s. 186).

Pokud jde o vymezení předmětu současné sociální pedagogiky, ani zde nejsou autoři jednotní. Stejně jako se odborníci neshodnou na jednotném vymezení oboru, mají také rozdílné teorie na jeho obsah (Procházka, 2012, s. 68). Jedno pojetí uvádí, že sociální pedagogika má preventivní a terapeutickou funkci. Prevence je důležitá činnost, která umožňuje rozvoj sociální pedagogiky. Aby byla prevence dobře zaměřená, předchází jí zkoumání rozvoje osobnosti pod vlivem prostředí. Díky této analýze je pak možné dát výchovná doporučení, která by vedla ke snížení ohrožujících faktorů. Terapie v sociální pedagogice pomáhá lidem vykompenzovat negativa způsobená špatnými vlivy prostředí. Jsou to speciální postoje k jedincům, kteří mají problémy s chováním (osoby trestané, neadaptovatelné nebo deviantní) nebo jsou společensky znevýhodněné (osoby bez práce, se zdravotním či sociálním hendikepem). Kompenzace sice probíhá v součinnosti s ostatními obory, ale důležitý je výchovný důraz (Kraus, 2008, s. 46-47).

Dalšími problémy, kterým by se měla sociální pedagogika věnovat, jsou mimo jiné i vzrůstající nesnáze rodin a rodičovství, jiné požadavky na výchovu dětí mimo vlastní rodinu, kladení důrazu na kladné ovlivňování školního klima, vzrůstající počet patologických jevů ve školních kolektivech, vzrůstající počet trestných činů spáchaných

mladistvými, když jsou oběťmi trestných činů děti a mladiství, vzrůstající počet poruch chování a další (Průcha, 2000, s. 90 In: Procházka, 2012, s. 69-71). Sociální pedagogika byla a je považována za obor, který pomáhá řešit výchovně-vzdělávací problémy osob, které se dostanou z jakýchkoliv důvodů do obtížné životní situace. Ale abychom nezůstávali na jednom místě a stále neřešili jen důsledky, musíme analyzovat a řešit podstatu a příčiny těchto problémů (Procházka, 2012, s. 70-71).

1.3 Sociální pedagogika a inovace ve výchově a vzdělávání

Společnost se rychle mění a život v ní je složitější. Vzdělávání sociálních pedagogů musí kopírovat nové trendy a inovace ve výchově a vzdělávání ve společnosti. Abychom se dokázali v naší společnosti dobře uplatnit, je třeba učit se novým vědomostem a dovednostem. Proto se i čas potřebný pro vzdělávání prodlužuje – vzdělávají se tak nejen děti, ale i dospělí, kteří už mají rodiny, práci i společenský život. Vzdělávání se týká člověka ve všech fázích jeho života (Národní program rozvoje vzdělávání v České republice, 2001, s. 13-14). Čábalová (2011, s. 72) tuto skutečnost komentuje větou, že pokud se přeměňuje společnost, musí se změnit i škola, která zajišťuje výchovu a vzdělávání. Zároveň však dodává, že ze strany škol není odezva dostatečně rychlá, protože ji zastíní internet a televize (tamtéž, s. 86). Průcha v této souvislosti uvádí srovnání učebních plánů gymnázia z let 1927 a 1999. Na první pohled je zřejmé, že se změnil soubor vyučovacích předmětů a jejich obsah. Ale nelze si nevšimnout, že i po sedmdesáti letech zůstalo nezměněné dělení vyučování na jednotlivé hodiny a týdenní časová dotace pro počet vyučovacích hodin. Podle Průchy (2012, s. 9-12) je to ukazatel toho, že i když některé znaky zůstávají stejné, edukační proces se v jiných ohledech významně mění. Připomeňme si, že Čábalová (2011, s. 69-70) inovacemi ve vzdělávání rozumí nové prostředky a postupy, zatímco Skalková (1995 In Čábalová, 2011, s. 69) bere inovace jako *„rozvíjení a praktické zavádění nových prvků do výchovného a vzdělávacího systému s cílem jeho zkvalitňování“*.

Současnou společnost můžeme nazývat společností informační, která je ovlivňována vývojem informačních a komunikačních technologií (IKT). Tyto technologie mají vliv nejen na trh práce, trávení volného času, ale i na vzdělávání (Bradáčová, 2001, s. 18-19). Významným krokem je zvolení vyhovujícího přístupu v používání informačních technologií při edukaci. Výuka bude kvalitnější, účelnější a metodicky obnovená. Zároveň

je důležité, aby žáci byli vedeni ke kritickému myšlení, aby si z velkého množství informací, které k nim denně proudí, dokázali vyhodnotit a vybrat ty, které jsou pro ně relevantní (Sak, 2007, s. 114). Vymětal (2010, s. 17) uvádí, že význam informační společnosti nepoznáme podle počtu a kvality technického vybavení, ale podle zajištění přístupu k informacím a informačním zdrojům.

Všudypřítomné a užitečné informační a komunikační prostředky ovlivňují nejen naše životy, ale i postoje vzdělaných lidí. Snad každá škola se snaží zlepšit kvalitu a efektivnost vzdělávání. Vedení škol je toho názoru, že IKT jsou vhodným prostředkem, jak toho dosáhnout. Existují tři hlavní důvody k implementaci IKT do vzdělávacího procesu:

- *ekonomické důvody* – znalosti a vědomosti z oblasti IKT jsou důležité pro hledání zaměstnání,
- *sociální důvody* – gramotnost (znalost) v oblasti IKT je vnímána jako nezbytná, protože se rozrůstá počet služeb, které jsou dostupné online. Ve školství se to týká například možnosti lepšího přehledu rodičů nad studijními výsledky dítěte. Aby se někteří obyvatelé necítili znevýhodněni, je nezbytné zajistit přístup k těmto technologiím co nejvíce lidem i mimo školy,
- *pedagogické důvody* - IKT mohou zlepšit přístup ke vzdělávání od původního memorování k dnešním dovednostem na úrovni vysokoškolského myšlení.

Moderní společnost upřednostňuje školy, jejichž žáci jsou kreativní, nezávislí, problémy umí řešit sebevědomě a mohou si své vzdělávání řídit, v čemž jim IKT mohou pomoci (Learning to change, 2001, s. 9-11).

Jedním z hlavních důvodů, proč se informační a komunikační technologie používají ve výuce je to, že pomáhají a vylepšují práci pedagogů. Velkým přínosem jsou IKT při tvorbě průpravy na vyučování, učitelé je mohou využít například pro výrobu výukových materiálů. Jsou jim v tom nápomocny různé počítačové programy jak na úpravu a zpracování textu, ale i obrázků, fotek, zvuku nebo filmu. Nově vytvořené výukové či testové materiály či prezentace tak mohou získat velmi profesionální vzhled. Pedagogové spolu mohou elektronická data sdílet, společně se podílet na doplňování informací, ale také využívat výhod jednoduchého přístupu k informacím o výsledcích a průběhu vzdělávání například celé třídy a k tomu pak přizpůsobit svoje výukové materiály.

Další výhodou je snadnější oprava zastaralých informací a uchovávání samotných materiálů bez nároků na místo. Nejen pedagogové si mohou pomocí informačních a

komunikačních technologií udržet své znalosti stále aktuální, když se přihlásí do volně dostupných vzdělávacích programů a kurzů. Používání informačních a komunikačních technologií ve výuce je přínosem také pro studenty. Již se nemusí pasivně účastnit frontální výuky, ale mohou se aktivně zapojit například prací v připraveném výukovém programu.

IKT rovněž podporují komunikaci. Myslíme tím vzájemnou komunikaci mezi studenty, mezi učitelem a žákem, mezi žáky a externími odborníky a v neposlední řadě mezi školou a rodiči. Informační a komunikační technologie jsou pro studenty přínosné i v rámci podpory kreativního myšlení nebo zlepšení prezentačních dovedností (Zounek, 2009a, s. 21-23).

Pokud jsme zmínili klady zařazování informačních a komunikačních technologií do výuky, musíme zmínit i zápory, na které se upozorňuje nejčastěji. Velkou obavou ze zařazování IKT do výuky je zlhosejtnění vůči okolí, vytvoření závislosti na IKT a snížení komunikačních dovedností. Někteří pedagogové nemají dostatečné znalosti IKT, aby si vytvářeli vlastní materiály nebo efektivně využívali nástroje. Další skupinu tvoří pedagogové, kteří si v používání IKT nejsou jistí a pro jejich využívání jim chybí motivace. Najdeme i takové učitele, kteří nemají dostatečné pedagogické vzdělání ne ve smyslu gramotnosti v oblasti IKT, ale neumí pedagogicky využít potenciál IKT v hodině. Ze strany škol se nejčastěji jedná o nedostatečné technologické vybavení, nedostatek účelných vzdělávacích programů a nedostačující začlenění IKT do chodu škol (Zounek, 2009a, s. 25-26).

V našem výzkumu (Drabantová, 2016, s. 38) jsme v rámci bakalářské práce v roce 2016 zjišťovali bariéry u pedagogů, kteří si sami vytváří studijní opory nebo doplňující texty do výchovy. 68 % respondentů odpovědělo, že tuto přípravu dělá na úkor jiné činnosti a 48 % z nich nemá pro tuto práci dostatečné technické a multimediální vybavení.

Mezi nejproslulejší a nejrozšířenější pojetí, které odráželo moderní pojetí vzdělávání, bylo donedávna učení podporované počítačem. Výhodou zmíněného konceptu je, že pomáhá rozvíjet dovednosti žáků, povzbuzuje jejich tvořivost a pomáhá jim učit se. V posledních letech ho zastínil mnohem dynamičtější se rozvíjející koncept, *e-learning* (Zounek, 2009a, s. 18-19).

Za zmínku stojí monografie Ludvíka Egera (2005, s. 8), kde mimo jiné uvedl, že obecná pedagogika v tehdejší době nezvládala nové informační a komunikační technologie, že byla v tomto ohledu za pokrokovými státy v Evropě a Spojenými státy americkými pozadu

až o deset let. V pedagogických materiálech pro budoucí učitele ještě v roce 2004 pojem e-learning neexistoval a vzdělávání související s počítači bylo plné pouček ještě z dob socialismu (Eger, 2005, s. 8).

E-learning

K pojmu e-learning se vztahuje hodně definic, všechny se však shodují v klíčových slovech: technologie, dostupnost, komunikace, místo, formy, cíle a obsah studia. Technologie znamená využívání informačních a komunikačních technologií k výuce. Dostupností je myšlen neomezený přístup ke vzdělávacím materiálům, informačním zdrojům a službám. Ke komunikaci se využívá IKT, od e-mailu přes virtuální konference až k sociálním sítím. Místo a formy studia jsou ovlivněny celkovým pojetím kurzu. Například je třeba vědět, zda bude kurz plně distanční nebo bude mít prvky frontální výuky. Cíle a obsah e-learningu jsou určeny potřebami účastníků kurzů (Zounek, 2009b, s. 34-34).

E-learning je podle Zounka (2012, s. 8), kromě souhrnu znalostí a zkoumání, vzdělávací proces, ve kterém jsou používány informační a komunikační technologie, kde se v podstatné míře využívají elektronické materiály podle obsahu, cíle, potřeb, charakteru a schopností studujících.

Ve výzkumu (Drabantová, 2016, s. 29-30) z roku 2016, který jsme prováděli na vysokých školách s platnou akreditací pro studijní program Specializace v pedagogice, obor Sociální pedagogika víme, že na zkoumaných vysokých školách probíhala výuka mimo jiné i pomocí e-learningu.

Z vlastní praxe v oboru knihovnictví víme, že se vysoké školy snaží své studenty vzdělávat v oblasti informační výchovy především prostřednictvím e-learningu. Tutoři se jim snaží předat hodnotné informace týkající se například citační etiky, identifikace relevantních zdrojů a orientace v elektronických informačních zdrojích.

2 ELEKTRONICKÉ INFORMAČNÍ ZDROJE

V historii lidstva můžeme najít několik etap, které člověku umožnily předávat informace, myšlenky a poselství na určitém médiu. První takové období představuje starověk, díky němuž známe informace uložené na hliněných destičkách, papýru či papíru. Dalším klíčovým obdobím je středověk a vynález knihtisku, posléze i novověk s vynálezem elektřiny. Moderní společnost je spjatá s rozšířením výpočetní techniky, internetu a digitalizace. Je pro ni typická vybavenost moderními technologiemi a předpokládá se i schopnost tyto technologie používat. Počítačovou gramotností jsou myšleny takové kompetence, které člověku dovolí využívat technologie ve svém osobním i pracovním životě tak, že se necítí být při práci s počítačem znevýhodněn (Sak 2007, s. 22, 45-46). Důležitou jednotkou současné společnosti jsou informace, které mají pro společenský a ekonomický růst stejný význam, jako kdysi nerostné a ekonomické zdroje. Technická infrastruktura umožňuje obrovské množství informací shromažďovat do různých elektronických databází a úložišť a následně je účinně využívat (Vymětal, 2010, s. 15).

2.1 Vymezení základních pojmů

Pro účely diplomové práce nám poslouží zejména definice pojmů uvedených v heslech autorů v České terminologické databázi knihovnictví a informační vědy (TDKIV).

Elektronický informační zdroj (EIZ) je podle TDKIV (KTD, 2014) „*informační zdroj, který je uchovávan v elektronické podobě a je dostupný v prostřední počítačových sítí nebo prostřednictvím jiných technologií distribuce digitálních dat (např. na discích CD-ROM).*“ Papík (2011, s. 56) definici doplňuje, že elektronické informační zdroje jsou v širším pojetí nadřazené pojmu databáze. Biernátová (2010, s. 41) přidává informaci, že se jedná o online zdroj, jehož dostupnost není časově omezená. Na stejnou úroveň řadí databáze, elektronické časopisy a elektronické knihy. Tyto tři pojmy budeme blíže charakterizovat v kapitolách 2.1.1 až 2.1.3. Kamenický při svých studijních cestách po evropských univerzitních knihovnách zjistil, že knihovny technického směru své finance investují do elektronických informačních zdrojů. Jejich studenti totiž preferují knihovny, díky kterým mají přístup k informačním databázím, knihy v tištěné podobě nepotřebují. Uživatelé knihoven s humanitním zaměřením jsou stále zvyklí studovat a psát školní práce s knihou v ruce (Kamenický, 2018, s. 41).

Databáze je souhrn údajů v počítačové podobě, který je udržován v aktuální podobě a zpřístupňován pomocí informačních a komunikačních technologií. TDKIV (KTD, 2014) uvádí poměrně obsáhlou definici, ale pro nás je důležité, že data jsou sestavena tak, aby se s nimi dalo efektivně pracovat – rychle vyhledávat, upravovat a ukládat výsledky.

Elektronické časopisy jsou takové, ke kterým má uživatel přístup prostřednictvím internetu. TDKIV (KTD, 2014) svou definici doplňuje, že se jedná buď o elektronickou verzi tištěného periodika, nebo o časopis, který je dostupný pouze v elektronické formě.

Elektronické knihy jsou podle TDKIV (KTD, 2014) díla, která vznikla buď přímo jejich vytvořením v počítači, nebo to jsou knihy, které byly digitalizovány. Takové knihy můžeme číst buď přímo online, nebo si je můžeme stáhnout a uložit k pozdějšímu čtení na nějaké čtecí zařízení.

2.1.1 Charakteristika a typologie databází

Do databází se nejčastěji přistupuje prostřednictvím internetu. Uživatel je identifikován na základě shody IP adresy počítače. Podmínky přístupu a používání databáze jsou stanoveny v licenční smlouvě (ukázka licenční smlouvy je uložena jako Příloha P I). Licenční smlouva přesně určuje práva a povinnosti jak poskytovatele databáze, tak nabyvatele (Biernátová, 2010, s. 41). Poskytovatel je v tomto případě obchodník nebo vydavatel, který databázi nabízí, respektive prodává. Nabyvatelem je knihovna nebo instituce, která databázi kupuje.

Licenční smlouva obsahuje informace o ceně, metodě zpřístupnění, uživatelích, zakoupeném časovém období a autorském právu. Autorské právo je zde ošetřeno ve smyslu použití elektronického zdroje autorizovaným uživatelem (aby byl zdroj využíván pouze studentem nebo zaměstnancem nabyvatele), jak může být zdroj sdílen a archivován (Verminski, 2017, s. 69-74).

Dle Fabiána (2012, s. 7-8) rozlišujeme čtyři následující typy databází: 1. podle typu zpřístupňovaných informací, 2. podle typu zpřístupnění, 3. podle druhu dokumentu, 4. podle tematického zaměření, které popíšeme dále v textu.

Podle typu zpřístupňovaných informací jde o databáze

- *bibliografické* – soubor informací o primárním zdroji. Obsahují pouze bibliografické záznamy, kde najdeme informace o autorovi a dokumentu tak, aby byl článek nebo kniha jednoznačně identifikován. Tyto záznamy bývají doplněné anotací, která charakterizuje obsah dokumentu,
- *plnotextové* – soubor informací o primárním zdroji včetně plného textu dokumentu (článku nebo knihy),
- *faktografické* – soubor informací, které jsou výsledkem vyhledávání dat nebo faktů na nějaké téma.

Podle typu zpřístupnění jde o databáze

- *placené* – poplatek za přístup většinou centrálně hradí vysoká škola v zastoupení knihovny. V případě méně finančně náročné databáze přístup hradí samotná knihovna,
- *neplacené* – jedná se o databáze, které jsou volně dostupné bez poplatku, například Medline nebo Česká národní bibliografie. K některým databázím může být vyžadována registrace, následné využívání je pak zdarma.

Podle druhu dokumentu

- databáze mohou být zaměřeny například pouze na knihy, časopisy nebo na speciální druhy dokumentů, jako jsou normy, patenty, šedá literatura, firemní databáze, hudebniny, kartografické dokumenty a podobné.

Podle tematického zaměření jde o databáze

- *víceoborové* (polytematické),
- *oborové* – databáze je zaměřena na konkrétní obor, například sociologii, inženýrství, chemii a podobné.

Pro účely naší práce rozlišujeme databáze obecné a odborné. Obecnou databází myslíme například databázi zaměstnanců instituce, databázi firem a podobně. Odborné databáze jsou takové, které se profesně využívají v oboru, v našem případě v sociální pedagogice. Pro výzkumné účely budeme považovat pojmenování *odborné databáze* souhrnně pro databáze, elektronické časopisy a elektronické knihy. Tedy takové elektronické informační zdroje, které nabízí fakultní či univerzitní knihovny (například Science Direct, EBSCO,

Web of Science, atd.), ať jsou hrazeny z prostředků univerzity nebo jsou volně dostupné prostřednictvím internetu.

2.1.2 Elektronické časopisy

Rozvoj internetu s sebou přinesl i revoluci v dostupnosti časopisů. Vydavatelé využili počítačových a technologických možností a rozšířili řady čtenářů dosud pouze tištěných časopisů o ty, kteří preferovali výhody online přístupu. Časopisy můžeme dnes, v době internetu, stejně jako v minulosti, objednávat a uživatelům zpřístupňovat přímo u vydavatelů nebo u agentur, které zajišťují časopisy z celého světa od různých vydavatelů, v různých měnách. Takové agentury nazýváme agregátory. S nástupem internetu tyto firmy nezajišťují jen obyčejné předplatné, ale nabízí například jednoduché uživatelské rozhraní pro vyhledávání a získávání článků a další služby s přidanou hodnotou (Tedd, 2005, s. 69).

Akvizice elektronických časopisů je finančně velice nákladná. Poskytovatelé se snaží zaujmout potencionální zájemce zvýhodněnými cenami buď za tematické balíčky, nebo za uživatelská konsorcia. Tematicky zaměřený nákup je v přepočtu na počet zpřístupněných titulů levnější. Nevýhodou je fakt, že obsahuje i tituly, jejichž využití bude minimální (Fabián, 2012, s. 130).

Elektronické časopisy jsou dynamické zdroje informací, neboť umožňují rychlejší a snadnější práci například s odkazy, indexy a opravami. Hledání u tištěných zdrojů znamená listování, další čas navíc a nutnost mít všechno skutečně vytištěné jako součást daného čísla. V elektronických zdrojích je hledání záležitost jednoho kliknutí navíc, hypertextové odkazy čtenáře přesměrují na externí úložiště, například na kompletní informace o připravované konferenci. Mezi výhody elektronického časopisu můžeme považovat i zpětnou vazbu pro autora ve formě komentářů, které mohou čtenáři na určeném místě za článkem zanechat. Elektronické časopisy s sebou přináší i diskutabilní problémy. Jedním z nich může být rovný přístup k elektronickému zdroji. Tištěné časopisy jsou dostupné v knihovnách, kde si je může přečíst každý. Ale využívání elektronických zdrojů může být překážkou například pro čtenáře s velmi nízkou počítačovou gramotností. Dalším problémem je například váženost a prosazení se autora. Jakmile je článek přijat a vytisknut v prestižním časopise, autor je považován za váženého odborníka, kterého citují další autoři. Ale co autoři, kteří ještě v žádném ceněném zdroji nepublikovali? Přijmou čtenáři výsledky jeho práce? (Pokorný, 1999). Prestižním časopisem je myšlen takový titul,

který má *impact factor*. Impact factor je číslo, které se vypočítává z citovanosti článků za určité časové období (Biernátová, 2010, s. 61).

2.1.3 Elektronické knihy

Pod pojmem elektronické knihy si většina uživatelů představí knihu, která je totožná s tištěnou verzí a může si ji číst na jakémkoliv přenosném zařízení. V současné době se můžeme na internetových stránkách českých i zahraničních vydavatelů setkat s tím, že k prodeji nabízí jak tištěnou, tak elektronickou variantu knihy. Pro instituce přináší nákup elektronických verzí knih zásadní klady, mezi které například patří: finanční úspora a širší dostupnost mezi více čtenářů najednou (stačí nákup pouze jednoho kusu titulu), nejsou třeba úložné prostory, tyto knihy neprochází v knihovnách výpůjčním procesem, jednoduchá navigace, plnotextové vyhledávání a práce s knihou – tisk, uložení (Fabián, 2012, s. 142).

Oravová (2012) přidává i další výhody elektronického formátu knih, jako jsou ku příkladu: čtenář si může na svém čtecím zařízení nastavit velikost písma, knihy jsou interaktivní (mohou obsahovat audiovizuální soubory) a jde o celkem jednoduché propojování odkazů na další zdroje. Elektronické knihy se v České republice prodávají v takzvaném otevřeném nebo uzavřeném modelu. Knihy v otevřeném modelu jsou nabízeny bez vazby na konkrétní čtecí zařízení. Naopak knihy v uzavřeném modelu jsou spojeny s konkrétním zobrazovacím zařízením nebo se specializovaným softwarem, který čtení knihy umožní (Tichý, 2012).

Elektronické knihy jsou obsahově chráněny přes Digital Rights Managements (DRM), což lze do češtiny přeložit jako „správa digitálních práv“. Tato práva mohou ovlivnit počet uživatelů, kteří přistupují ke knize ve stejnou dobu, jako dlouho může být kniha používána, jaké množství obsahu knihy může být staženo nebo vytištěno jedním uživatelem a na jakých zařízeních smí být kniha zobrazována. Knihy, které uživatelé používají z různých platforem, mohou mít DRM nastavena rozdílně. Pro čtenáře to může být matoucí, protože u jednoho titulu mohou například tisknout a u dalšího ne (Verminski, 2017, s. 27-28).

Elektronické knihy si v České republice můžeme číst v několika formátech, jako jsou: Prostý text (**TXT**), HyperText Markup Language (**HTML**), Portable Document Format (**PDF**), Electronic Publication (**ePub**), Mobipocket (**MOBI**), ebook for Mobipocket Reader (**PRC**), PalmDatabase (**PDB**), Amazon Kindle Ebook File (**AZW**).

TXT a HTML jsou obyčejné textové formáty, které se používaly zejména v 90. letech minulého století, kdy vznikaly kopie tištěných knih. PDF je velmi často používaný formát, který ovšem může mít problémy se zobrazováním na čtecím zařízení, protože pro zachování formátování se celá stránka nemusí vejít na displej čtečky. ePub se řadí mezi celosvětově nejrozšířenější formáty. Byl vytvořený pro elektronické publikování, a protože umožňuje použití DRM, je velice oblíbený i u nakladatelů. MOBI a PRC jsou velice oblíbené formáty. Společnost Amazon je využila k vytvoření vlastního formátu AZW, který lze používat, pouze na čtečkách Kindle. Posledním z uvedených formátů je PDB, který nepodporuje formátování a obrázky či tabulky v textu, ale jeho nespornou výhodou je možnost velkého zmenšení objemu dat a tento formát podporuje většina velkých platform a zařízení s výjimkou zařízení Kindle (Pokorný, 2012).

2.2 Technologie v elektronických informačních zdrojích

Stejně rychle, jako se rozvíjí technologické možnosti v naší společnosti, vytváří se nové nástroje, aby byl přístup k informacím co nejúčinnější. Koncový uživatel totiž očekává něco navíc, než pouhý přístup do odborných databází. Firmy proto vyvinuly některé nástroje, jež práci s databází zefektivní. Jsou to tzv. nadstavbové nástroje (Fabián, 2012, s. 157). Představíme si pouze takové, jež mohou koncovým uživatelům pomoci s vyhledáváním v EIZ.

Linkovací nástroje

Pomocí technologie SFX (linkovací server) dostane uživatel co nejkompletnější informace o hledaném článku nebo knize. Po provedení hledání v katalogu knihovny nebo jiné instituce získá uživatel bibliografická data o konkrétním dokumentu. Pokud je katalog podporován technologií SFX, tak se také dozví ostatní důležité informace. Například zda je dokument dostupný online, ve kterých databázích je dokument přístupný, jaký má aktuální status v knihovně (což znamená, zda si ho může či nemůže uživatel absenčně půjčit), umožní mu jednoduše o kopii článku nebo půjčení knihy požádat v rámci meziknihovní výpůjční služby. Technologie SFX nabízí také **doplňek bX**, který analyzuje provedení hledání a na základě výsledků nabídne uživateli články nebo knihy s podobnou tematikou (Biernátová, 2010 s. 59).

System **Crossref** je založen na jednoduchém propojení na webovou stránku, kde jsou uloženy všechny informace o hledaném dokumentu. Každému článku nebo kapitole v knize, které jsou uloženy v systému, je přiděleno DOI (jednoznačná elektronická identifikace dokumentu¹). Tento identifikátor má obvykle tvar hypertextového odkazu, díky kterému je uživatel přesměrován na stránku v centrální bázi, kde najde základy informace o hledaném dokumentu (Fabián, 2012, s. 159-160).

Federativní vyhledávače

V těchto vyhledávačích se kombinuje vyhledávání ve více zdrojích zároveň. Do této skupiny patří **MetaLib**, který ulehčí uživatelům jejich vyhledávání tím, že mohou pracovat jen v jednom vyhledávači a ten za ně prohledá databáze a katalogy, které jsou do MetaLibu zapojeny. Fabián (2012, s. 161) však upozorňuje na to, že tyto vyhledávače jsou postupně nahrazovány modernějšími discovery systémy, ale děje se tak pomalu s ohledem na finanční náročnost.

Organizace, které mají zakoupený systém MetaLib, si mohou doinstalovat systém **Xerxes**. Pro Xerxes je hlavním znakem otevřenost, která umožňuje instalaci uživatelsky zajímavých funkcionalit. Například implementace vlastního grafického rozhraní, zpřehlednění formátů dokumentů ve výsledcích vyhledávání nebo zpřesnění samotných výsledků vyhledávání pomocí takzvaných faset (rok, autor, druh dokumentu). Samozřejmostí je podpora SFX a bX (Fabián, 2010). V současné době se však již tento systém nijak nerozvíjí a nedoplňuje.

Discovery systémy

Tyto systémy fungují na principu centrálních indexů. Stejně jako u federativních vyhledávačů, i zde má uživatel všechno na jednom místě. Výhodou je rychlost vyhledávání a kvalitně uspořádané výsledky vyhledávání. Aby knihovny svým uživatelům poskytly všechny zdroje, které mají dostupné, je třeba, aby je poskytovatelé informačních zdrojů

---

¹ vlastní překlad autorky

poskytli centrální bázi. Nejznámějšími discovery systémy jsou **Summon**, **Primo Central** a **EBSCO Discovery Service** (Fabián, 2012, s. 163-165).

2.3 Elektronické informační zdroje vhodné pro využití v pedagogice

Mezi dostupnými elektronickými informačními zdroji najdeme databáze, které jsou zaměřené multioborově i jednooborově. Cílem této kapitoly není pořizovat úplný soupis doporučených elektronických zdrojů. Její cílem je informovat či nasměrovat studenty a vzdělavatele oboru Sociální pedagogika, které zdroje by mohly být užitečné.

EBSCO

EBSCO (Academic Search Complete, 2018) je v podstatě platforma, která zpřístupňuje různé báze dat, většinou v plnotextovém režimu. Pro humanitní vědy je zajímavá kolekce **Academic Search Complete**. Tato kolekce indexuje a zpřístupňuje odborné knihy, časopisy, výzkumné zprávy a další druhy dokumentů napříč obory. Vstup do databáze EBSCO: <http://search.ebscohost.com/>

ERIC

ERIC (ERIC Year in Review 2017, 2018) je nejpodstatnější světová databáze zaměřená na výchovu a vzdělávání, která je volně dostupná. Databáze v roce 2017 obsahovala 1,7 milionů záznamů, 12 787 recenzovaných článků s plným textem, 1165 recenzovaných zdrojů a bylo z ní staženo 7 milionů plných textů. Vstup do databáze ERIC: <https://eric.ed.gov/>

EMERALD

EMERALD je multioborová databáze, která zahrnuje téměř 300 časopisů včetně těch, které publikují v režimu open access, přes 2500 knih a víc jak 1500 případových studií. Obsahuje materiály z pedagogiky, sociologie, zdravotní a sociální péče (Fabián, 2012, s. 135; About Emerald Publishing Limited, 2018). Vstup do databáze EMERALD: <https://www.emeraldinsight.com/>

JSTOR

JSTOR (Journal Storage) původně vznikl jako digitální úložiště pro starší tituly časopisů, jejichž čísla se tímto způsobem mohla elektronicky zpřístupnit širokému okruhu čtenářů. Díky vzrůstající oblibě se z digitálního deponitáře stala plnotextová databáze, kde zájemci nejsou jen archivní čísla, ale i nově vydávaná. Databáze obsahuje více jak 2600 akademických časopisů nejen z oblasti humanitních a sociálních věd a 50 000 titulů knih bez omezení DRM (Fabián, 2012, s. 26; What's in JSTOR, ©2000-2018). Vstup do databáze JSTOR: <http://www.jstor.org/>

Katalog Pedagogické knihovny J. A. Komenského

Pedagogická knihovna J. A. Komenského (2018) je nejvýznamnější knihovnou pro výchovu, vzdělávání, školství a souvisejících oborů. Zpracovává pro Českou národní bibliografii soupis české pedagogické literatury, vytváří databázi anotací z odborných pedagogických a kmenologických článků a v jejich fondech lze najít i specializované sbírky, jakými jsou například všechny učební texty pedagogických fakult, učebnice pro základní a střední školy od 19. století. Vstup do databáze: <http://www.npmk.cz/knihovna>

PsycINFO

PsycINFO představuje podle Fabiána (2012, s. 72) vynikající zdroj z psychologie a souvisejících oborů, jakými jsou například andragogika, pedagogika a sociologie. Indexuje články, odborné zprávy, disertace či kapitoly knih. Vstup do databáze PsycINFO: <http://www.apa.org/pubs/databases/PsycINFO/index.aspx>

SAGE

SAGE (Sage journals) je databáze, která obsahuje více jak 1000 titulů časopisů, 820 000 plnotextových článků včetně těch, které jsou publikovány v režimu open access. Kolekce pro humanitní vědy má přes 600 titulů, ze kterých bylo v roce 2015 55 % zahrnuto v Journal Citation Reports, kde se hledají tituly s impact faktorem (Fabián, 2012, s. 134; SAGE Journals Premier Brochure, 2018 Vstup do databáze SAGE: <http://journals.sagepub.com/>

2.4 Dosavadní výzkumy využívání EIZ

Využívání EIZ v procesu vzdělávacím vysokých škol si v následujícím textu popíšeme tak, jak ho zkoumaly ve třech výzkumech z let 2009 až 2011 tři výzkumnice: Lenka Pešková, Irena Sovadinová a Heike Vom Orde.

Pešková, Lenka. 2009. *Vyhledávání informací v oborových databázích s přihlédnutím k praxi na České zemědělské univerzitě v Praze.*

Využívání EIZ v akademickém prostředí se v roce 2009 věnovala PhDr. Lenka Pešková. Výzkum v oblasti EIZ započala v diplomové práci a tematice se věnovala i ve své rigorózní práci. Ve svém výzkumu se Pešková zaměřila na tři charakteristické fakulty České zemědělské univerzity (ČZU): Fakultu agrobiologie, přírodních a potravinových zdrojů, Fakultu lesnickou a dřevařskou a Fakultu životního prostředí. Respondenty v jejím výzkumu byli studenti magisterského studia a akademičtí pracovníci ČZU, což byli pedagogové a studenti doktorského studia.

Pešková ze svého výzkumu vynechala studenty bakalářského studia, protože byla toho názoru, že mají s odbornými databázemi malé zkušenosti. Ve svém dotazníku se autorka mimo jiné zaměřila na získání informací o postoji respondentů k vyhledávání informací, o významu vyhledávání informací, o míře využívání pokročilých metod vyhledávání informací a o míře využívání konkrétních odborných databází. Otázky týkající se postoje respondentů zjišťovaly 1/ osobní postoj respondentů k vyhledávání informací, 2/ obtížnost vyhledávání informací a 3/ spokojenost se znalostmi vyhledávání informací. Dotazníkové šetření přineslo tyto výsledky:

1/ 83 % akademických pracovníků a 40 % studentů mělo k vyhledávání informací v odborných databázích kladný postoj. Neutrální postoj mělo 17 % akademických pracovníků a 57 % studentů. Záporný postoj měl pouze 1 student.

2/ Pro většinu studentů (75 %) bylo vyhledávání informací v odborných databázích spíše těžké, pro 25 % studentů bylo spíše lehké. Akademičtí pracovníci shledali vyhledávání spíše lehkým (63 %), 20 % spíše těžkým a 17 % velmi snadným.

3/ Akademičtí pracovníci (83 %) i studenti (71 %) se shodli, že jsou se svými znalostmi vyhledávání informací v odborných databázích spokojeni pouze částečně.

Naprosto nespokojených se svými znalostmi bylo 25 % studentů a 7 % akademických pracovníků. Naprosto spokojeno bylo 4 % studentů a 10 % akademických pracovníků.

Otázky týkající významu vyhledávání informací zjišťovaly samotný význam vyhledávání v odborných databázích pro práci a studium a frekvenci využívání odborných databází při práci a studiu.

4/ Zatímco akademičtí pracovníci shledali vyhledávání v odborných databázích nezbytným v 90 % odpovědí, studenti pouze ve 20 %. Užitečné bylo vyhledávání pro 77 % studentů a 10 % akademických pracovníků. Bezvýznamným bylo pouze pro 3 % studentů.

5/ Akademičtí pracovníci vyhledávali informace v odborných databázích více než třikrát za měsíc v 70 %, jeden až dvakrát měsíčně v 17 % a méně než jedenkrát měsíce v 13 % případů. U studentů zvolilo možnost více než třikrát za měsíc 10 % respondentů, jeden až dvakrát za měsíc pracovalo s databází 23 % respondentů, možnost méně než jedenkrát za měsíc zvolilo 47 % studentů a 20 % respondentů s databázemi nepracovalo vůbec.

Jedna z dalších otázek v dotazníku zjišťovala míru využívání pokročilých metod ve vyhledávání. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že studenti v 84 % případů nevyužívají booleovské operátory, naopak nejvíce využívají rozšířené vyhledávání (75 %). U akademických pracovníků je nejčastěji využívanou metodou rozšířené vyhledávání (94 %), další zkoumané metody byly zastoupené rovnoměrně. Pešková ve své práci ověřovala platnost tří výzkumných hypotéz:

H1: Osobní postoj respondentů k vyhledávání informací v oborových databázích je převážně kladný.

H2: Většina respondentů využívá oborové databáze k vyhledávání informací alespoň jedenkrát za měsíc.

H3: Pokročilé metody vyhledávání v oborových databázích jsou častěji využívány akademickými pracovníky než studenty.

Potvrzena byla hypotéza H3, hypotézy H1 a H2 se potvrdily pouze u akademických pracovníků. Překážky ve využívání EIZ dle výzkumu Peškové (2009, s. 119-153) jsou: uživatelé jsou nedostatečně informováni o možnosti přístupu do odborných databází; uživatelé neví, co jim mohou databáze nabídnout; uživatelé nejsou schopni vyhledat

podstatné informace; uživatelé mají nedostatečné jazykové znalosti; omezený počet zdrojů s plným textem; uživatelé nemají možnost vzdáleného přístupu k odborným databázím.

Sovadinová, Irena. 2010. *Informační zdroje po pedagogiku.*

Ačkoliv se jedná o výzkum v rámci bakalářské práce, zjištění výzkumu jsou neméně zajímavá. Autorka provedla akční výzkum, jehož součástí je sběr a analýza dat a následná zjištění: studenti nejsou schopni samostatně pracovat s elektronickými zdroji, i když mají k dispozici návody; studenti při řešení problémů potřebují pomoc odborných pracovníků; studenti se dostatečně nesnaží pochopit vysvětlovanou problematiku; akademičtí pracovníci nemají vyhovující znalosti v oblasti informací a měli by být častěji proškolení. Sovadinová (2010, s. 26-31) poukázala na kategorii uživatelů knihovny Univerzity Tomáše Bati (UTB) ve Zlíně, kterým je třeba se dále věnovat, a to jsou studenti kombinovaného studia.

Vom Orde, Heike. 2011. *'Digital Natives' and Online Information Resources: How They Search and What We Offer*

Heike Vom Orde na konferenci Inforum v roce 2011 přednesla příspěvek, ve kterém zmiňovala různé výzkumy týkající se EIZ, informací a jejich hledání. Vycházela z německého výzkumu z roku 2010, který poukázal na fakt, že 46 % mladých lidí ve věku 12-19 let používá internet hlavně pro komunikaci a kvůli sociálním sítím. Jen 14 % ho využívá k hledání informací. Z výzkumu dále vyplynulo, že informační gramotnost mladé generace není na takové úrovni, jakou bychom si, vzhledem k době, kdy vyrůstají, představovali.

V zprávě firmy Head & Eisenberg „*Information Literacy Progress Report*“ (Zpráva o pokroku v informační gramotnosti), který byl uskutečněn v roce 2010, se uvádí doporučení, že knihovníci a informační pracovníci by měli pružněji reagovat na potřeby svých uživatelů. Například, když uživatelé potřebují řešit potíže s vyhledáváním, předpokládají, že se jim někdo bude věnovat, v kteroukoliv dobu. V dalším výzkumu prováděném v Londýně vyšlo najevo, že ačkoliv mají studenti přístupné online databáze, raději informace vyhledávají přes vyhledávač Google nebo Yahoo.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 ELEKTRONICKÉ INFORMAČNÍ ZDROJE V PROCESU VZDĚLÁVÁNÍ SOCIÁLNÍCH PEDAGOGŮ

Elektronickými informačními zdroji (EIZ) v souvislosti s touto diplomovou prací jsou myšleny:

1/ *placené odborné databáze* – hrazeny z rozpočtu vysokých škol, zpřístupňovány prostřednictvím jejich knihoven pouze interním uživatelům. Další EIZ, které jsou hrazeny v rámci dotačních programů vypsaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT), na jejichž financování se MŠMT podílí,

2/ *volně dostupné odborné databáze* – zpřístupňovány knihovnami vysokých škol.

Po teoretickém nastudování problematiky ohledně elektronických informačních zdrojů v publikovaných tištěných i elektronických pramenech, včetně kvalifikačních prací o EIZ nás zaujal fakt, že ačkoliv jsou EIZ zpřístupňovány a propagovány víc jak deset let, studenti je využívají stále v nedostatečném rozsahu a opakovaně se objevují návrhy na jejich lepší propagaci a častější pořádání školení. K těmto poznatkům jsme dospěli nejen vlastní praxí v akademické knihovně, ale podporují je i výsledky výzkumů, které provedly PhDr. Pešková a Mgr. Sovadinová v letech 2009 a 2010².

3.1 Hlavní výzkumný cíl

Hlavním výzkumným cílem je *zjistit úroveň využívání elektronických informačních zdrojů v procesu vzdělávání sociálních pedagogů v oboru Sociální pedagogika na vysokých školách v České republice.*

3.2 Strategie výzkumu, výzkumné otázky a hypotézy

Ve svém výzkumu jsme se rozhodli pro **kvantitativní strategii**. Dle Gavory (2009, s. 31-32) je kvantitativní výzkum verifikační, protože prověřuje nějakou již existující teorii, kterou výzkumem potvrzujeme nebo vyvracíme.

---

² Teorii popisujeme na s. 29-31 této práce.

Rozhodli jsme se teorii PhDr. Lenky Peškové prověřit v novém kvantitativním zkoumání a s ohledem na hlavní výzkumný cíl jsme stanovili hlavní výzkumnou otázku: *Jaká je úroveň využívání elektronických informačních zdrojů pro obor Sociální pedagogika na vysokých školách v České republice?*

Hlavní výzkumnou otázku jsme rozdělili na osm dílčích výzkumných otázek. Na dvě z nich (otázku č. 7 a č. 8) se pak váží dvě naše věcné hypotézy H1 a H2:

1. Jaký je názor na vyhledávání informací v odborných databázích u zaměstnanců pracujících v oboru Sociální pedagogika a studentů studujících obor Sociální pedagogika?

2. Jaký je význam vyhledávání v odborných databázích pro vzdělávání sociálních pedagogů u zaměstnanců pracujících v oboru Sociální pedagogika a studentů studujících obor Sociální pedagogika?

3. Jaká je četnost využívání odborných databází u zaměstnanců pracujících v oboru Sociální pedagogika a studentů studujících obor Sociální pedagogika?

4. Jaké je hodnocení obtížnosti při vyhledávání informací v odborných databázích zaměstnanci pracující v oboru Sociální pedagogika a studenty studující obor Sociální pedagogika?

5. Jaké jsou překážky při vyhledávání v odborných databázích dle zaměstnanců pracujících v oboru Sociální pedagogika a studentů studujících obor Sociální pedagogika?

6. Jaká je četnost využívání pokročilé metody vyhledávání v odborných databázích u zaměstnanců pracujících v oboru Sociální pedagogika a studentů studujících obor Sociální pedagogika?

7. Jaká je spokojenost s vlastními znalostmi při vyhledávání informací v odborných databázích u zaměstnanců pracujících v oboru Sociální pedagogika a studentů studujících obor Sociální pedagogika?

H1: Zaměstnanci pracující v oboru Sociální pedagogika na vysokých školách v České republice jsou spokojenější se svými znalostmi než studenti téhož oboru.

8. Jaká je četnost využívání plnotextových databází zaměstnanci pracujících v oboru Sociální pedagogika a studenty studující obor Sociální pedagogika?

H2: Zaměstnanci pracující v oboru Sociální pedagogika na vysokých školách v České republice využívají elektronické informační zdroje častěji oproti studentům stejného oboru.

3.3 Výzkumný soubor

Pro potřeby diplomové práce jsou základním souborem studenti a zaměstnanci, kteří studují nebo pracují na katedrách (ústavech) vysokých škol v ČR s akreditovaným oborem Sociální pedagogika v akademickém roce 2017/2018. Seznam takových vysokých škol a příslušných fakult jsme si vyhledali na internetových stránkách Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Jde celkem o šest univerzit se třemi studijními programy ve dvou typech studijního programu a ve dvou formách studia. Jejich přehled uvádíme v tabulce 1.

Tabulka 1: Přehledová tabulka VŠ s akreditovaným oborem Sociální pedagogika

	Studijní program	Typ programu	Obor	Forma studia	Součást VŠ
Univerzita Palackého v Olomouci	Pedagogika	Navazující magisterský	Sociální pedagogika	Prezenční + kombinovaná	Cyriometodějská teologická fakulta
Masarykova univerzita	Pedagogika	Navazující magisterský	Sociální pedagogika	Kombinovaná	Pedagogická fakulta
Masarykova univerzita	Pedagogika	Doktorský	Sociální pedagogika	Prezenční + kombinovaná	Pedagogická fakulta
Univerzita Hradec Králové	Specializace v pedagogice	Navazující magisterský	Sociální pedagogika	Prezenční + kombinovaná	Pedagogická fakulta
Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem	Specializace v pedagogice	Navazující magisterský	Sociální pedagogika	Prezenční + kombinovaná	Pedagogická fakulta
Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně	Specializace v pedagogice	Navazující magisterský	Sociální pedagogika	Prezenční + kombinovaná	Fakulta humanitních studií

Ostravská univerzita	Vychovatelství	Navazující magisterský	Sociální pedagogika	Prezenční + kombinovaná	Pedagogická fakulta
Univerzita Hradec Králové	Vychovatelství	Magisterský	Sociální pedagogika	Kombinovaná	Pedagogická fakulta

zdroj: Akreditované studijní programy vysokých škol (2018), tabulkové zpracování © Drabantová Martina

Do výzkumného souboru jsme zařadili studenty, kteří studují obor Sociální pedagogika ve studijních programech Pedagogika, Specializace v pedagogice a Vychovatelství na magisterském a doktorském stupni vysokoškolského studia. Předpokládáme, že se studenti na těchto stupních studia s elektronickými informačními zdroji setkali při psaní bakalářské práce. Studenty bakalářského programu jsme do výzkumného souboru nezařadili, protože jejich prokazatelnost zkušeností s EIZ považujeme za nedostatečnou.

Dále jsme do výzkumného souboru zařadili zaměstnance pracující na katedrách/ústavech, které zajišťují vzdělávání oboru sociálních pedagogů. Skupina studentů zahrnuje posluchače kombinované formy studia, kteří jsou již zaměstnaní, a svoje teoretické znalosti převádí do praxe. Jsou tak velmi podobnou skupinou jako zaměstnanci.

Celkem se jedná o 93 zaměstnanců, 622 studentů magisterského nebo navazujícího magisterského studia a 10 studentů doktorského studia. Přehled dle jednotlivých univerzit jsme zpracovali do následující tabulky 2.

Tabulka 2: Výzkumný soubor

Vysoká škola	Zaměstnanci	Studenti	Studenti - doktorandi
Univerzita Palackého v Olomouci (UP)	11	30	0
Masarykova univerzita (MU)	13	74*	8
Univerzita Hradec	8	120	0

Králové			
Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem (UJEP)	34	70**	0
Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně (UTB)	22	251***	2
Ostravská univerzita (OU)	5	77	0

zdroj: Zpráva o výsledku přijímacího řízení do bakalářského a magisterského (pomaturitního) studia (2018), Přijímací řízení 2018/2019 a emailová korespondence se studijními referentkami vysokých škol (2018), tabulkové zpracování © Drabantová Martina.

Protože počet studentů v daném akademickém roce znají studijní referentky příslušných fakult, obrátili jsme se na ně prostřednictvím e-mailových adres, které jsme našli ve veřejně dostupných kontaktních údajích studijních oddělení. Oslovená referentka z Masarykovy univerzity nereagovala ani na opakovaně zaslanoou prosbu.

Počet studentů jsme převzali z veřejně publikovaného přehledu výsledků přijímacího řízení pro akademický rok 2017/2018 (Zpráva o výsledku, 2018). Počet je v tabulce označen symbolem hvězdičky (*). Referentka studijního oddělení Pedagogické fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem (PF UJEP) mi sdělila, že mou žádost konzultovala s vedením fakulty a rozhodli se nám informaci o počtu studentů neposkytnout. Protože výsledky přijímacího řízení pro rok 2017/2018 již na stránkách PF UJEP nejsou aktivní, počet studentů jsme převzali z veřejně dostupného dokumentu o podmínkách přijímacího řízení pro rok 2018/2019, kde je i předpokládaný počet přijatých studentů (Přijímací řízení 2018/2019). Počet je v tabulce označen symbolem dvou hvězdiček (**).

Na internetových stránkách MŠMT s přehledem akreditovaných oborů jsme zjistili, že na Fakultě humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně (FHS UTB) se studijní program s označením N7507 nevyskytuje, je tam pouze informace o kombinované formě

studia bez označení. Díky laskavé odpovědi vedoucí studijního oddělení FHS UTB ve Zlíně do celkového přehledu studentů započítáváme i studenty studijního programu N7507, který sami studujeme. Toto číslo je v tabulce označeno symbolem tří hvězdiček (***)

3.4 Metoda sběru údajů

Zvolili jsme metodu **dotazování**. Dle Dismana (2002, s. 141) tato metoda sběru údajů umožňuje zjistit hodně odpovědí od velkého počtu respondentů během krátkého časového úseku a s malými finančními náklady. V našem případě jde o výzkumný nástroj, kterým je **standardizovaný dotazník**. Dotazník jsme získali přímo od autorky dotazníku. PhDr. Pešková, autorka dotazníku souhlasila s jeho použitím a modifikací položek dotazníku pro účely našeho výzkumu. Souhlas autorky tvoří Přílohu P II této práce.

Dotazník jsme upravili pro potřeby svého výzkumu tak, aby odpovídal zaměření pro obor Sociální pedagogika. Eger (2017, s. 138) uvádí, že v současnosti je pro rozeslání dotazníků využití klasické pošty na ústupu a jako ekonomickou variantu zmiňuje využití webových dotazníků a jejich rozeslání e-mailem. Pro vytvoření a distribuci dotazníku jsme využili jeden Egerem (2017, s. 135) doporučený webový nástroj, **Google Dokumenty**.

Dotazník se skládá ze dvou částí. První analytická část obsahuje uzavřené položky, které zjišťují fakta o samotných respondentech s ohledem na výzkumný cíl. Druhá meritorní část zjišťuje četnost a obtížnost práce s EIZ a osobní názory respondentů. Je zaměřená jak na práci s EIZ, tak na osobu respondenta. Tato část obsahuje uzavřené položky s možností vlastního komentáře. Abychom věděli, že respondenti o odpovědích opravdu přemýšlí a jen bezmyšlenkovitě nevybírají z nabízených odpovědí, do dotazníku jsme zařadili i takzvané kontrolní otázky. Tento typ otázek nám ukáže, zda s odbornými databázemi opravdu pracují. Kontrolní otázky jsou v dotazníku označeny číslem 4, 10 a 11. Ukázka dotazníku v tištěné verzi tvoří Přílohu P III této práce.

Na internetových stránkách vysokých škol uvedených v Tabulce 1 jsme vyhledali e-mailové adresy zaměstnanců, externích pracovníků a doktorandů. Odkaz na online dotazník včetně průvodního dopisu jsme této skupině poslali elektronickou poštou. Pro distribuci dotazníku studentům jsme zvolili následující cesty: Na UTB jsme využili informaci z hromadného e-mailu, který byl našemu ročníku rozeslán v souvislosti s žádostí

o účast v dotazníkovém šetření. Obsahoval adresy ostatních skupin studentů. Na MU jsme využili soukromých kontaktů mezi studenty, kteří dotazník zveřejnili pomocí společného e-mailu. Na OU a Univerzitě v Hradci Králové jsme o pomoc se zprostředkováním dotazníku požádali studijní nebo ústavní referentku. Potřebné informace přeposlala studentům na hromadný e-mail. Studenty z UP a UJEP jsme kontaktovali pomocí skupin na sociálních sítích. Tyto skupiny nebyly veřejně přístupné, dotazníky zveřejnili jejich správci.

3.5 Statistické zpracování údajů

Pro zpracování údajů získaných v dotazníkovém šetření jsme využili program **Excel**. Umožňuje jednoduché seřazování a práci s daty vyexportovanými z Google dokumentů. Vzhledem k tomu, že stanovené hypotézy mají kategoriální i metrické proměnné, budeme získaná data zobrazovat a interpretovat jako absolutní a relativní četnosti nebo jako průměrné hodnoty. Absolutní četnost pro daný znak je celkový počet výskytů tohoto znaku ve statistickém souboru, v našem případě se jedná o počet respondentů vykazující daný znak. Relativní četnost je poměr počtu výskytů znaku k celkovému počtu respondentů vyjádřený v procentech (Základy statistiky, 2014). Abychom zjistili, zda jsou mezi proměnnými statisticky významné rozdíly, použijeme **test chí-kvadrát** pro kontingenční tabulku a **Studentův t-test**.

3.6 Interpretace získaných a statisticky zpracovaných dat

Interpretaci získaných dat jsme se rozhodli rozdělit na dvě části. První část se bude týkat zjištěných dat o samotných účastnících dotazníkového šetření. V druhé části budeme interpretovat zjištění výzkumu, týkající se stanovených výzkumných otázek a hypotéz.

3.6.1 Charakteristika respondentů výzkumu dle dotazníků

Informace o respondentech, kteří se zúčastnili našeho dotazníkového šetření, jsme získali z úvodní části dotazníku. Tento oddíl zjišťoval data o pohlaví respondentů, jejich věku, příslušnosti k vysoké škole, zda jsou studenti nebo zaměstnanci a zajímala nás i délka praxe u zaměstnanců.

Tabulka 3: Zastoupení respondentů podle pohlaví

Pohlaví	Absolutní četnost	Relativní četnost
Muži	38	30,60 %
Ženy	86	69,40 %
Celkem	124	100,00 %

Zdroj: vlastní výzkum © Drabantová Martina

Tabulka číslo 3 ukazuje, jak byli v dotazníku zastoupeni muži (38; 30,60 %) a ženy (86; 69,40 %). Tento výsledek nemusí znamenat to, že se muži výzkumu nechtěli účastnit. Může to být ovlivněno faktem, že daný obor studuje méně mužů než žen. Dle naší zkušenosti ze současného magisterského studia i předchozího bakalářského studia muži tvořili maximálně 1/3 studentů ročníku.

Tabulka 4: Zastoupení respondentů podle věku

Věk	Absolutní četnost	Relativní četnost
do 30 let	51	41,12%
31-40 let	38	30,65%
41-50 let	31	25%
51-60 let	4	3,23%
nad 61 let	0	0%
Celkem	124	100,00%

Zdroj: vlastní výzkum © Drabantová Martina

Tabulka číslo 4 ukazuje zastoupení respondentů podle věku. Zajímavým se jeví fakt, že více než polovina účastníků dotazníkového šetření jsou studenty kombinované formy studia, jsou ve věku 31 až 50 let (55,65 %). U těchto věkových rozmezí předpokládáme jejich plnohodnotné zapojení v pracovním procesu.

Tabulka 5: Zastoupení respondentů podle vysokých škol

Univerzita	Absolutní četnost	Relativní četnost
UTB Zlín	50	40,30%
UJEP Ústí nad Labem	12	9,70%
Univerzita Hradec Králové	22	17,70%
UP Olomouc	12	9,70%
MU Brno	12	9,70%
OU Ostrava	16	12,90%
Celkem	124	100,00%

Zdroj: vlastní výzkum © Drabantová Martina

Tabulka číslo 5 zřehledňuje zastoupení respondentů podle příslušnosti ke konkrétní vysoké škole. Nejvíce dotazníků (50) vyplnili studenti z UTB ve Zlíně, což tvoří 40,30 % z celkového počtu doručených dotazníků (124). Ze tří univerzit se vrátilo 12 dotazníků, co tvoří 9,70 % z celkového počtu. Zajímavý je fakt, že ačkoliv z UP v Olomouci bylo doručeno jenom 12 dotazníků, s ohledem na celkový počet studentů oboru Sociální pedagogika na UP v Olomouci to představovalo celých 40 %.

Tabulka 6: Zastoupení respondentů podle statusu

Status	Absolutní četnost	Relativní četnost
Student MGR./nMGR., prezenční forma	44	35,50%
Student MGR./nMGR., kombinovaná forma	66	53,20%
Student PhD., kombinovaná forma	0	0%
Student PhD., prezenční forma	0	0%
Zaměstnanec/externí spolupracující	14	11,30%
Celkem	124	100,00%

Zdroj: vlastní výzkum © Drabantová Martina

Tabulka číslo 6 ukazuje, jakou formu studia a typ programu studují respondenti, kteří na dotazník odpověděli nejčastěji. Z celkového počtu respondentů ve výzkumném souboru (622) odpovědělo 110 studentů, což odpovídá 17,68 %. Vzhledem k výzkumnému souboru zaměstnanců a externích spolupracovníků (93) se našeho dotazníkového šetření zúčastnilo 14 respondentů, což odpovídá 15 %. Pro zkrácení textu budeme nadále kategorii „zaměstnanec/externí spolupracující“ v tabulkách a názvech tabulek uvádět jako „zaměstnanci“.

Tabulka 7: Zastoupení respondentů v kategorii zaměstnanci podle délky praxe

Délka praxe	Absolutní četnost	Relativní četnost
do 5 let	1	7,14%
6-10 let	6	42,86%
11-20 let	5	35,71%
21-30 let	2	14,29%
nad 31 let	0	0%
Celkem	14	100,00%

Zdroj: vlastní výzkum © Drabantová Martina

Pouze jeden zaměstnanec pracuje v oboru méně jak šest let. Téměř 43 % zaměstnanců působí v oboru od šesti do deseti let. Více jak deset let v oboru pracuje 50 % všech zaměstnanců.

3.6.2 Výsledky výzkumu dle výzkumných otázek a hypotéz

Tabulkový program Excel přehledně zobrazuje data z dotazníků a jejich statistické zpracování dle našich výzkumných otázek a hypotéz. Získaná data zobrazujeme tabulkově a popisujeme slovně i s uvedením nejvýznamnějších komentářů respondentů. Tabulka navíc umožňuje porovnání dvou výzkumů, výsledků našeho výzkumu s výsledky výzkumu Peškové z roku 2009.

1. Jaký je názor na vyhledávání informací v odborných databázích u zaměstnanců pracujících v oboru Sociální pedagogika a studentů studujících obor Sociální pedagogika?

Z celkového počtu respondentů N= 124 vyjádřilo kladný názor na vyhledávání informací v odborných databázích 58 respondentů, což tvoří 46,80 %. Záporný názor je u dvou respondentů, což je 1,60 % a neutrální názor zvolilo 64 respondentů, což tvoří 51,60 %.

Tabulka 8: Postoj (názor) k vyhledávání informací podle statusu

Postoj (názor)	Absolutní četnost		Relativní četnost studenti	Relativní četnost zaměstnanci
Studenti - kladný	44		40%	
Studenti - neutrální	64		58,18%	
Studenti - záporný	2		1,82%	
Zaměstnanci - kladný		14		100%
Celkem	110	14	100,00%	100,00%

Zdroj: vlastní výzkum © Drabantová Martina

Tři respondenti u této otázky využili možnost doplnit vlastním komentářem³. Jeden komentář byl zcela kladný: „*rychlý a snadný přístup k potřebným informacím*“.

³ Komentáře v dotaznících k dispozici k nahlédnutí u autorky výzkumu.

Další komentář respondentů se částečně hodí i do otázky číslo 6, kde měli respondenti uvést překážky při hledání v odborných databázích: „*Hodnotím kladně možnost využít zdarma zahraniční zdroje z databází, nicméně je pro to důležitá znalost cizího jazyka, což u některých studentů (zvláště u starších z kombinovaného studia) může být problém*“.

Ačkoliv ve výzkumu PhDr. Peškové mělo z řad zaměstnanců k vyhledávání kladný postoj (názor) 83 %, v našem případě je to celých 100 %, protože tuto možnost zvolili všichni respondenti spadající do této kategorie. Velmi podobný výsledek jsme získali v případě neutrálního postoje (názoru). V našem případě totožnou možnost zvolilo 58,18 % (64), ve výzkumu PhDr. Peškové 57 % studentů. Oba výzkumy došly ke shodnému závěru v kategorii kladného postoje (názoru) na vyhledávání informací. Tato odpověď má shodný výsledek 40 %.

Zaměstnanci mají na vyhledávání informací v odborných databázích jednoznačně kladný názor, zatímco u studentů převládá neutrální názor.

2. Jaký je význam vyhledávání v odborných databázích pro vzdělávání sociálních pedagogů u zaměstnanců pracujících v oboru Sociální pedagogika a studentů studujících obor Sociální pedagogika?

Nezbytné je vyhledávání v odborných databázích pro 36 (29 %) respondentů. Užitečným ho shledává 80 (64,50 %) respondentů. Bezvýznamná je tato činnost pro 8 (6,50 %) respondentů. Výsledky nám ukazují, že téměř 94 % všech respondentů shledává existenci odborných databází pro jejich práci či studium prospěšnou.

Tabulka 9: Důležitost vyhledávání informací dle statusu

Důležitost	Absolutní četnost	Relativní četnost studenti	Relativní četnost zaměstnanci
Studenti - bezvýznamné	8	7,27%	
Studenti - nezbytné	24	21,82%	
Studenti - užitečné	78	70,91%	
Zaměstnanci - užitečné			14,29%
Zaměstnanci - nezbytné			85,71%
Celkem	110	14	100,00%

Zdroj: vlastní výzkum © Drabantová Martina

Naši respondenti se v komentářích k otázce vyjádřili k dostupnosti plných textů: „*Ne vždy ale najdu plný text a potom jsem zklamaná.*“, ale hlavně uvedli, že odborné databáze shledali užitečnými tehdy, když si dělali rešerši k závěrečné nebo seminární práci, například: „*Databáze jsem shledala užitečnými pouze v přípravné fázi při psaní DP, kdy jsem si sháněla literaturu. Jinak databáze ke své práci nepotřebuji.*“

Výsledky v kategorii zaměstnanců jsou v obou výzkumech velmi podobné. V našem výzkumu se pro užitečnost vyhledávání vyslovilo 14,29 % zaměstnanců, u Peškové 10 %. Jako nezbytné pro svou práci vidí vyhledávání informací 85,71 % zaměstnanců v našem případě, u Peškové celých 90 %. V kategorii studentů pro své studium nebo práci v běžném životě pokládá vyhledávání informací v odborných databázích za bezvýznamné 7,27 % respondentů. Pešková zaznamenala 3 % dotazníků s touto zvolenou možností. Za nezbytné považuje vyhledávání 21,82 % studentů a užitečné 70,91 %. U Peškové jsou výsledky podobné: 20% studentů označilo možnost *nezbytné* a 77 % možnost *užitečné*.

Pro studenty je vyhledávání v odborných databázích užitečné. Zaměstnanci shledávají tuto činnost nezbytnou.

3. Jaká je četnost využívání odborných databází u zaměstnanců pracujících v oboru Sociální pedagogika a studentů studujících obor Sociální pedagogika?

Respondenti bez rozlišení (zda se jedná o studenty nebo zaměstnance) se v otázce četnosti využívání odborných databází vyjádřili následovně: 3x a vícekrát za měsíc: 21 (16,9 %), 1-2x za měsíc: 36 (29 %), méně než 1x za měsíc: 52 (41,9 %), nevyužívám vůbec: 15 (12,1 %).

Tabulka 10: Četnost využívání odborných databází

Četnost využívání za měsíc	Absolutní četnost		Relativní četnost studenti	Relativní četnost zaměstnanci
Studenti: 3x a vícekrát	11		10%	
Studenti: 1-2x	32		29,09%	
Studenti: méně než 1x	52		47,27%	
Studenti: vůbec	15		13,64%	
Zaměstnanci - 3x a vícekrát		10		71,43%
Zaměstnanci - 1-2x		4		28,57%
Celkem	110	14	100,00%	100,00%

Zdroj: vlastní výzkum © Drabantová Martina

V komentářích respondenti uvedli, že databáze využívají hlavně v době, kdy mají zadanou nějakou písemnou práci, například „*Normálně databáze k ničemu nepotřebuji, ale využil jsem je při přípravě materiálů k DP.*“ nebo že uvedená četnost je průměrná hodnota: „*v podstatě je to průměrný počet využití*“. Jedna respondentka uvedla i své budoucí plány v této oblasti „*mám v plánu se to lépe naučit, až nebudu v takovém časovém presu*“.

Tato položka v dotazníku ukázala v podstatě shodné výsledky výzkumu, jako provedla Pešková na ČZU. Ukázalo se, že studenti námi vybraných vysokých škol a ČZU pracují pouze v 10 % případů s odbornými databázemi 3x měsíčně a častěji. Pro četnost 1-2x měsíčně se námi oslovení studenti vyslovili ve 29,09 % případů, Peškové ve 23 %. Shodný výsledek přinesly oba výzkumy také v četnosti využívání odborných databází méně než 1x měsíčně: 47 %. Studentů, kteří vyhledávání v odborných databázích nevyužívají vůbec, bylo v našem dotazníku 13,64 %, u Peškové 20 %. Odpovědi zaměstnanců menší rozdíl přinesly. Zatímco v našem šetření zaměstnanci zvolili pouze možnost „3x a vícekrát“ (71,43 %; na ČZU 70 %) a „1-2x“ (28,57 %; na ČZU 17 %), u Peškové volili ještě možnost „méně než 1x“ a to ve 13 %.

Studenti během svého studia vyhledávají v odborných databázích méně než jedenkrát za měsíc. Zaměstnanci vyhledávají více než třikrát měsíčně.

Pokud respondenti u této položky dotazníku zvolili možnost, *nevyužívám vůbec*, elektronický dotazník je automaticky přesměřoval na konec dotazníku a na další položky neodpovídali.

V interpretaci dalších položek dotazníku budeme proto počítat s 95 respondenty (N=95), protože na další položky dotazníku z uvedeného důvodu již neodpovědělo 15 respondentů studentů, počet respondentů zaměstnanců se nezměnil.

4. Jaké je hodnocení obtížnosti při vyhledávání informací v odborných databázích zaměstnanci pracující v oboru Sociální pedagogika a studenty studující obor Sociální pedagogika?

Výsledky otázky týkající se obtížnosti vyhledávání dle dotazníku jsou následující: velmi těžké (5; 4,6 %), spíše těžké (50; 49,9 %), spíše snadné (52; 47,7 %), velmi snadné (2; 1,8 %).

Tabulka 11: Obtížnost vyhledávání

Obtížnost vyhledávání	Absolutní četnost		Relativní četnost studenti	Relativní četnost zaměstnanci
Studenti - velmi těžké	5		5,26%	
Studenti - spíše těžké	49		51,58%	
Studenti - spíše snadné	41		43,16%	
Studenti - velmi snadné	0		0%	
Zaměstnanci - velmi těžké		0		0%
Zaměstnanci - spíše těžké		1		7,14%
Zaměstnanci - spíše snadné		11		78,57%
Zaměstnanci - velmi snadné		2		14,29%
Celkem	95	14	100,00%	100,00%

Zdroj: vlastní výzkum © Drabantová Martina

Respondenti ve svých komentářích uváděli důvody, které, podle nás, opět odpovídají na otázku číslo 6 týkající se překážek při vyhledávání informací: „*Neznalost prostředí*“, „*Často mám problémy s tím, aby mi hledání přineslo relevantní výsledky*“. Častěji jsou zastoupeny komentáře na jazykovou úroveň: „*Z důvodu špatné úrovně znalosti anglického jazyka.*“.

V této otázce jsme s Peškovou došly ve dvou bodech ke stejným výsledkům. Mezi respondenty z řad studentů se v našem šetření i na ČZU nenašel nikdo, komu by vyhledávání přišlo velmi snadné. Mezi zaměstnanci jsme dospěli ke stejnému výsledku u položky „velmi těžké“. Pro naše respondenty vyšlo srovnávání s ČZU v podstatě lépe. Méně studentům přijde vyhledávání spíše těžké (51,58%, v ČZU 75 %), a větší četnost je u možnosti „spíše snadné“ (43,16%, na ČZU 25 %). Při srovnání výsledků zaměstnanců uvedli naši respondenti pouze v 7,17 % případů, že vyhledávání shledávají spíš těžkým (na ČZU 20 %). V naprosté většině (78,57%) uvedli, že je pro ně vyhledávání spíše snadným (na ČZU 63 %). Pouze v případě, kdy si zaměstnanci vybrali možnost, že je pro ně vyhledávání „velmi snadné“, uvedlo v našem výzkumu 14,29 % respondentů (na ČZU 17 %). Co je důvodem tohoto výsledku se můžeme jen domnívat, protože nemáme další data, která by nám podala bližší vysvětlení. Výsledky zřehledněné v obou tabulkách ukazují, jak je vyhledávání informací v odborných databázích pro respondenty obtížné.

Pro studenty je vyhledávání v EIZ spíše těžké, pro zaměstnance spíše snadné.

5. Jaké jsou překážky při vyhledávání v odborných databázích dle zaměstnanců pracujících v oboru Sociální pedagogika a studentů studující obor Sociální pedagogika?

V dotazníku jsme se respondentů ptali, jaké vidí největší překážky při vyhledávání informací v odborných databázích. Účastníci dotazníkového šetření mohli v otevřené otázce sdělit své názory. Protože někteří respondenti uvedli víc možných překážek, nemůžeme vyjádřit relativní četnosti, pouze absolutní. Odpovědi jsme zjišťovali pomocí znaménkové metody.

Tabulka 12: Překážky ve vyhledávání v odborných databázích

Překážka	Absolutní četnost
Jazyk, neznalost odborného jazyka	55
Neznalost databáze nebo jejího prostředí	11
Problémy s přístupem, nelze vzdálený přístup	9
Nepřehlednost v tom, co která databáze nabízí	7
Správné zadání klíčových slov	6
Malý obsah zdrojů s plnými texty	6
Malá informovanost o databázích	6
Neví, jaké mohou být překážky	6
Nejsou překážky	4
Neumí vyhledávat	4
Neumí najít relevantní informace	3
Vyhledávání zabere hodně času	3
Specifické téma, které není v databázi	3
Neumí správně sestavit vyhledávací dotaz	3
Databáze je změt' informací	2
Jiné (blíže nespecifikováno)	3
Špatné nastavení filtrů	2
Neznalost správné terminologie	2
Odkazy-nutno hodně kliků, než se dostane k cíli	1
Nutnost vytvoření účtu	1
Citace	1

Zdroj: vlastní výzkum © Drabantová Martina

Z přehledové tabulky je jasně vidět, co respondenti považují za možné překážky. Jsou to jazykové vědomosti. Pešková překážky cíleně ve svém výzkumu nezjišťovala, ale respondenti je v komentářích uvedli. Proto můžeme tyto výsledky porovnat. Jazyková bariéra je na prvním místě v obou výzkumech.

Další překážka s nejvyšší četností v našem výzkumném šetření je „Neznalost databáze nebo jejího prostředí“. Na ČZU je druhá v pořadí „Nedostatečná informovanost o možnostech databází“. Tato možnost se v našem šetření také objevila, ale u menšího počtu

respondentů, takže zaujala 5. - 8. místo. Další klíčovou překážkou je pro naše respondenty možnost vzdáleného přístupu do odborných databází. Tato eventualita je překážkou zejména pro zaměstnance Pedagogických fakult UJEP a OU. Třetí překážkou ve výzkumu Peškové jsou „potíže s tvorbou rešeršních dotazů“. Tato překážka se v našem výzkumu objevila u 3 respondentů.

Největšími překážkami ve využívání EIZ jsou tři překážky, které uvádíme v pořadí jejich důležitosti: 1) jazyková bariéra, 2) neznalost prostředí databáze nebo databáze samotné a 3) problémy s připojením mimo počítačovou síť univerzity.

6. Jaká je četnost využívání pokročilé metody vyhledávání v odborných databázích u zaměstnanců pracujících v oboru Sociální pedagogika a studentů studující obor Sociální pedagogika?

Zodpovězení této výzkumné otázky vyžaduje rozsáhlejší zobrazení výsledků. Jednak dle jednotlivých pokročilých metod, a jednak celkový přehled dle statusu respondenta. Abychom nepřehltli text tabulkami, snažili jsme se co největší počet informací sdílet v jedné tabulce.

Možnost použít často rozšířený vyhledávací formulář využívá 23 studentů (24,21 %), občas ho využije 65 studentů (68,42 %) a vůbec 7 studentů (7,37%). Ze zaměstnanců tuto pokročilou metodu vyhledávání často využívají 3 zaměstnanci (31,43 %), občas ji využije 10 zaměstnanců (71,43 %) a vůbec ji nepoužívá 1 zaměstnanec (7,14 %).

Tabulka 13: Pokročilé metody – rozšířené vyhledávací formuláře

Rozšířené vyhledávací formuláře	Absolutní četnost		Relativní četnost studenti	Relativní četnost zaměstnanci
Studenti - často	23		24,21%	
Studenti - občas	65		68,42%	
Studenti - vůbec	7		7,37%	
Zaměstnanci - často		3		21,43%
Zaměstnanci - občas		10		71,43%
Zaměstnanci - vůbec		1		7,14%
Celkem	95	14	100,00%	100,00%

Zdroj: vlastní výzkum © Drabantová Martina

Zpřehlednění výsledků našeho dotazníkového šetření přineslo zjištění, že metodu rozšířeného vyhledávání používají obě kategorie respondentů přibližně stejně. V porovnání s výzkumem na ČZU se respondenti chovají stejně pouze při volbě možnosti „občas“. Ta také získala podobný počet odpovědí jak u zaměstnanců, tak studentů. Respondenti studenti u Peškové častěji volili možnost „vůbec nevyužívám“ (25 %; zaměstnanci 6 %). Účastníci šetření z řad zaměstnanců naopak metodu používají často (37 %, studenti 17 %).

Studenti i zaměstnanci využívají pokročilou metodu rozšířené vyhledávací formuláře pouze občas.

Booleovské operátory ve vyhledávání často používá 21 studentů (22,11%), občas 44 studentů (46,32 %), vůbec 30 studentů (31,57 %). Ze zaměstnanců tuto pokročilou metodu často používá 1 zaměstnanec (7,14 %), 8 zaměstnanců (57,14 %) ji používá občas, 5 zaměstnanců (35,72 %) ji nepoužívá vůbec.

Tabulka 14: Pokročilé metody – booleovské operátory

Booleovské operátory	Absolutní četnost		Relativní četnost studenti	Relativní četnost zaměstnanci
Studenti - často	21		22,11%	
Studenti - občas	44		46,32%	
Studenti - vůbec	30		31,57%	
Zaměstnanci - často		1		7,14%
Zaměstnanci - občas		8		57,14%
Zaměstnanci - vůbec		5		35,72%
Celkem	95	14	100,00%	100,00%

Zdroj: vlastní výzkum © Drabantová Martina

Booleovské operátory jsou AND, OR, NOT. Dobrou zprávou je, že téměř 70 % studentů a 65 % zaměstnanců z našeho výzkumného souboru tuto pokročilou metodu zná a používá. Ve výzkumu na ČZU bylo zjištěno, že tuto metodu vůbec nevyužívá 84 % studentů a 37 % zaměstnanců.

Studenti i zaměstnanci využívají pokročilou metodu booleovské operátory pouze občas.

Pokročilou metodu kombinování dotazů v historii vyhledávání využívají často 4 studenti (1,24%), občas 14 studentů (14,74%) a vůbec ji nepoužívá 77 studentů (81,05%). Ze zaměstnanců ji často používá 1 zaměstnanec (7,14 %), občas ji používá 7 zaměstnanců (50 %) a vůbec ji nepoužívá 6 zaměstnanců (42,86 %).

Tabulka 15: Pokročilé metody – kombinování dotazů v historii vyhledávání

Kombinování dotazů v historii vyhledávání	Absolutní četnost		Relativní četnost studenti	Relativní četnost zaměstnanci
Studenti - často	4		4,21%	
Studenti - občas	14		14,74%	
Studenti - vůbec	77		81,05%	
Zaměstnanci - často		1		7,14%
Zaměstnanci - občas		7		50,00%
Zaměstnanci - vůbec		6		42,86%
Celkem	95	14	100,00%	100,00%

Zdroj: vlastní výzkum © Drabantová Martina

V tomto případě výsledky našeho výzkumu ukázaly, že metoda kombinace dotazů v historii vyhledávání je pro studenty v podstatě neznámou činností. Na ČZU měla možnost „vůbec“ u studentů také nejvyšší zastoupení, ale pouze 54 % (u zaměstnanců 40 %). Občas tuto metodu vyhledávání využívalo 42 % respondentů studentů z ČZU (37 % zaměstnanců). Stejný výsledek s výzkumem Peškové se ukázal v možnosti „často“ u studentů – 4 %. Zaměstnanci naopak tuto variantu volili ve 23 %.

Zaměstnanci využívají pokročilé metody kombinování dotazů v historii vyhledávání občas, Studenti tuto pokročilou metodu nevyužívají vůbec.

Pokročilou metodu krácení slov využívají často 3 studenti (3,15 %), 44 studentů (46,32 %) ji využívá občas, 48 studentů (50,53 %) ji nevyužívá vůbec. Ze zaměstnanců ji často používají 3 zaměstnanci (21,43 %), občas ji využívá 7 zaměstnanců (50 %) a vůbec ji nepoužívají 4 zaměstnanci (28,57 %).

Tabulka 16: Pokročilé metody – krácení slov

Krácení slov	Absolutní četnost		Relativní četnost studenti	Relativní četnost zaměstnanci
Studenti - často	3		3,15%	
Studenti - občas	44		46,32%	
Studenti - vůbec	48		50,53%	
Zaměstnanci - často		3		21,43%
Zaměstnanci - občas		7		50,00%
Zaměstnanci - vůbec		4		28,57%
Celkem	95	14	100,00%	100,00%

Zdroj: vlastní výzkum © Drabantová Martina

Ve výzkumu prováděném Peškovou se obě kategorie respondentů shodly v možnosti, že tuto metodu nevyužívají vůbec (studenti 67 %, zaměstnanci 47 %). V našem výzkumu to potvrdili pouze studenti (50,53 %). Oba výzkumy zjistily, že není velký rozdíl ve výsledcích mezi kategoriemi, které pokročilou metodu využívají občas (studenti na ČZU 29 %, zaměstnanci 30 %, v našem výzkumu 46,32 % u studentů, 50 % v případě zaměstnanců).

Studenti nevyužívají pokročilou metodu krácení slov vůbec, zaměstnanci používají tuto metodu občas.

Pokročilou metodu vyhledávání citačních vazeb využívá často 6 studentů (6,32 %), 12 studentů (12,63 %) ji využívá občas, 77 studentů (81,05 %) ji nevyužívá vůbec. Ze zaměstnanců ji často používají 3 zaměstnanci (21,43 %), občas ji využívá 8 zaměstnanců (57,14 %) a vůbec ji nepoužívají 3 zaměstnanci (21,43 %).

Tabulka 17: Pokročilé metody – vyhledávání citačních vazeb

Vyhledávání citačních vazeb	Absolutní četnost	Relativní četnost studenti	Relativní četnost zaměstnanci
Studenti - často	6	6,32%	
Studenti - občas	12	12,63%	
Studenti - vůbec	77	81,05%	
Zaměstnanci - často			21,43%
Zaměstnanci - občas			57,14%
Zaměstnanci - vůbec			21,43%
Celkem	95	100,00%	100,00%

Zdroj: vlastní výzkum © Drabantová Martina

Shodné pořadí oblíbenosti této pokročilé metody u studentů ukázaly výsledky výzkumu na ČZU. Stejně jako v našem šetření se nejvíce respondentů vyslovilo pro variantu „vůbec nepoužívám“ (54 %). Možnost „občas využívám“ zvolilo 38 % respondentů. Nejméně studentů (8 %) pak volilo časté vyhledávání pomocí citačních vazeb. Zajímavým se pro porovnání jeví výsledek kategorie zaměstnanců. Na ČZU bylo zastoupení v postatě vyrovnáno – v rozmezí 30 – 37 %. Náš výzkum ukázal, že zaměstnanci možnost vyhledávání pomocí citačních vazeb ve více než 50 % občas využívají.

Studenti nevyužívají pokročilou metodu vyhledávání vůbec, zaměstnanci tuto metodu využívají občas.

Tabulka 18: Pokročilé metody – celkový přehled

Pokročilé metody vyhledávání	Absolutní četnost		Relativní četnost studenti	Relativní četnost zaměstnanci
Studenti - často	57		12,00%	
Studenti - občas	179		37,68%	
Studenti - vůbec	239		50,32%	
Zaměstnanci - často		11		15,71%
Zaměstnanci - občas		40		57,15%
Zaměstnanci - vůbec		19		27,14%
Celkem	475	70	100,00%	100,00%

Zdroj: vlastní výzkum © Drabantová Martina

Abychom mohli využívání pokročilých metod vyhodnotit komplexně, museli jsme sečíst počet všech odpovědí u jednotlivých možností v obou kategoriích. Celkový přehled u studentů ukazuje, že pokročilé metody, bez ohledu na pravidelnost, využívá 50 % studentů. Mnohem lepší výsledek můžeme vyčíst v kategorii zaměstnanců, kteří pokročilé metody využívají ve více než 70 %. Každou metodu jsme vyhodnocovali jednotlivě.

Ze zjištění výzkumu je patrné, že nejoblíbenějšími pokročilými metodami vyhledávání informací v EIZ je mezi respondenty studenty metoda kombinování dotazů v historii vyhledávání a metoda vyhledávání citačních vazeb. Mezi oblíbené pokročilé metody vyhledávání informací v EIZ u respondentů zaměstnanců patří metoda rozšířené vyhledávací formuláře a metoda vyhledávání podle citačních vazeb.

7. Jaká je spokojenost s vlastními znalostmi při vyhledávání informací v odborných databázích u zaměstnanců pracujících v oboru Sociální pedagogika a studentů studující obor Sociální pedagogika?

Výsledkem dotazníkového šetření je skutečnost, že téměř 80 % všech respondentů je se svými znalostmi alespoň částečně spokojena. Naprosto spokojených je 12 % a zcela nespokojených 8 % účastníků výzkumu.

Tabulka 19: Spokojenost respondentů se svými znalostmi

Spokojenost respondentů	Absolutní četnost		Relativní četnost studenti	Relativní četnost zaměstnanci
Studenti - naprosto spokojen(a)	7		7,37%	
Studenti - částečně spokojen(a)	81		85,26%	
Studenti - zcela nespokojen(a)	7		7,37%	
Zaměstnanci - naprosto spokojen(a)		6		42,86%
Zaměstnanci - částečně spokojen(a)		6		42,86%
Zaměstnanci - zcela nespokojen(a)		2		14,28%
Celkem	95	14	100,00%	100,00%

Zdroj: vlastní výzkum © Drabantová Martina

Zatímco ve výzkumu Peškové najdeme výsledek, že obě kategorie jsou se svými znalostmi spokojené (96 % studenti, 90 % zaměstnanci), v našem výzkumu je výsledek jiný. Námi oslovení respondenti jsou se svými znalostmi s vyhledáváním v odborných databázích méně spokojeni. Jsou to sice malé rozdíly, ale přesto stojí za povšimnutí. V případě studentů náš výzkum uvádí o 3,37 % více nespokojených respondentů se svými znalostmi, u zaměstnanců o 4,28 % více nespokojených účastníků výzkumu.

Studenti jsou se svými znalostmi při vyhledávání v EIZ částečně nespokojeni. Zaměstnanci jsou se svými znalostmi při vyhledávání v EIZ částečně spokojeni až naprosto spokojeni.

Z výzkumné otázky číslo 7 jsme stanovili hypotézu, která se týká vztahu mezi mírou spokojenosti s vlastními znalostmi u dvou kategorií – studentů a zaměstnanců.

H1: Zaměstnanci pracující v oboru sociální pedagogika na vysokých školách v České republice mají rozdílnou úroveň spokojenosti s vlastními znalostmi týkající se vyhledávání v odborných databázích než studenti téhož oboru.

Statistické hypotézy:

1H₀: Neexistují rozdíly v úrovni spokojenosti s vlastními znalostmi mezi zaměstnanci pracujícími v oboru sociální pedagogika na vysokých školách v České republice a studenty téhož oboru.

1H_A: Existují rozdíly v úrovni spokojenosti s vlastními znalostmi mezi zaměstnanci pracujícími v oboru sociální pedagogika na vysokých školách v České republice a studenty téhož oboru.

Protože máme ve výzkumné otázce kategoriální proměnné, rozhodli jsme se pro ověření hypotézy použít test významnosti chí-kvadrát pro kontingenční tabulku. Dle Chrásky (2016, s. 70-71, 234) jsme si ověřili, že splňujeme podmínky pro použití testu a použili postup pro výpočet. K propočtu potřebujeme znát absolutní četnosti, relativní četnosti, stupně volnosti a kritickou hodnotu testového kritéria chí-kvadrát. Podrobnosti k výpočtu jsou uvedeny v Příloze P IV této práce.

V našem případě je kritická hodnota testového kritéria chí-kvadrát $\chi_{0,05}(2)=5,991$. Porovnali jsme vypočítanou hodnotu testového kritéria s kritickou hodnotou: $16,34 > 5,99$. Znamená to, že odmítáme H_0 a přijímáme H_A , což znamená, že existují rozdíly v úrovni spokojenosti s vlastními znalostmi mezi zaměstnanci pracujícími v oboru sociální pedagogika na vysokých školách v České republice a studenty téhož oboru.

Abychom si zkontrolovali, že jsme při výpočtu postupovali správně, výpočet pro ověření této i druhé hypotézy jsme použili kalkulačku na internetových stránkách Social Science Statistics. Výpočet jsme v obou případech provedli na hladině významnosti $\alpha=0,05$.

Tabulka 20: Test významnosti pro hypotézu H1

Results				
	Naprostu spokojen(a)	Částečně spokojen(a)	Zcela nespokojen(a)	Row Totals
Studenti	7 (11.33) [1.65]	81 (75.83) [0.35]	7 (7.84) [0.09]	95
Zaměstnanci	6 (1.67) [11.23]	6 (11.17) [2.40]	2 (1.16) [0.62]	14
Column Totals	13	87	9	109 (Grand Total)

The chi-square statistic is 16.3413. The p-value is .000283. The result is significant at $p < .05$.

Zdroj: <http://www.socscistatistics.com>, vlastní výzkum © Drabantová Martina

Čísla uvedená v kulatých závorkách jsou očekávané četnosti, v hranatých závorkách je vypočítán chí-kvadrát pro danou četnost. Výsledkem výpočtu je chí-kvadrát 16,34, což je stejná hodnota, jako při našem výpočtu.

8. Jaká je četnost využívání plnotextových databází zaměstnanci pracujícími v oboru Sociální pedagogika a studenty studujícími obor Sociální pedagogika?

V dotazníku jsme respondentům uvedli 23 různých elektronických zdrojů, ke kterým měli zaškrtnout tvrzení, zda je někdy při svém studiu nebo práci využili. Zdroje byly rozděleny na bibliografické, plnotextové, citační a časopisecké. Pro lepší zpřehlednění jsme výsledek

výzkumu zúžili pouze na plnotextové a bibliografické zdroje, kdy bibliografické zdroje obsahují data včetně citačních a časopiseckých elektronických zdrojů.

Tabulka 21: Využívání plnotextových elektronických informačních zdrojů

Kategorie uživatelů	Počet uživatelů	Součet počtů používaných databází	Průměr
Studenti	95	574	6,04
Zaměstnanci	14	130	9,29

Zdroj: vlastní výzkum © Drabantová Martina

Tabulka 22: Využívání bibliografických elektronických informačních zdrojů

Kategorie uživatelů	Počet uživatelů	Součet počtů používaných databází	Průměr
Studenti	95	101	1,06
Zaměstnanci	14	28	2,00

Zdroj: vlastní výzkum © Drabantová Martina

Tabulky 21 a 22 ukazují, jaký typ elektronických informačních zdrojů studenti a zaměstnanci využívají. Zjišťujeme, že obliba plnotextových databází je mezi studenty nižší, než mezi zaměstnanci. Větší rozdíl je ve výsledcích týkajících se bibliografických zdrojů. Studenti tento typ databází využívají dvakrát méně, než zaměstnanci.

Tabulka 23: Přehled databází podle používání

Databáze	Studenti	Zaměstnanci	Celkem
ERIC (bibliografické databáze)	74	13	87
MEDLINE (bibliografické databáze)	3	6	9
Pedagogická bibliografická databáze (na stránkách Národní pedagogické knihovny J.A. Komenského, bibliografické databáze)	19	5	24
PsycINFO (bibliografické databáze)	5	4	9
DOAJ (Directory of Open Access Journals, plnotextová databáze)	2	7	9
EBSCOhost (plnotextová databáze)	86	13	99
EnviroNetBase (plnotextová databáze)	2	1	3
Ingenta Connect (plnotextová databáze)	2	1	3
JSTOR (plnotextová databáze)	60	8	68
Knovel (plnotextová databáze)	4	3	7
Oxford Journals (plnotextová databáze)	67	6	73
ProQuest (plnotextová databáze)	37	11	48
PsycARTICLES (plnotextová databáze)	3	3	6

Science Direct (plnotextová databáze)	47	4	51
Springer Link (plnotextová databáze)	63	8	71
Taylor & Francis Online (plnotextová databáze)	55	8	63
Wiley Online Library (plnotextová databáze)	56	8	64
Current Contents Connect (citační databáze)	1	2	3
Web of Science (citační databáze)	37	13	50
Scopus (citační databáze)	34	13	47
ERIH (časopisecká databáze)	8	12	20
Ulrichsweb (časopisecká databáze)	3	2	5
Journal Citation Reports (časopisecká databáze)	7	7	14

Zdroj: vlastní výzkum © Drabantová Martina

Tabulka 23 uvádí zřehlednění různých typů databází, jak jsou mezi respondenty využívány. Členění databází jsme nechali stejné, jako je v dotazníku. Nejdřív jsou uvedeny zdroje bibliografické, plnotextové, citační a nakonec časopisecké.

Z uvedeného přehledu databází podle používání je patrné, že mezi studenty i zaměstnanci jsou nejoblíbenějšími databázemi ERIC a EBSCO. Zaměstnanci navíc ještě používají Web of Science a Scopus.

Na základě výzkumné otázky číslo 8 jsme se rozhodli vytvořit hypotézu, která se týká vztahu četnosti využívání elektronických zdrojů respondenty ze dvou kategorií.

H2: Zaměstnanci pracující v oboru sociální pedagogika na vysokých školách v České republice využívají elektronické informační zdroje častěji oproti studentům stejného oboru.

Statistické hypotézy:

2H₀: Mezi zaměstnanci pracujícími v oboru sociální pedagogika na vysokých školách v České republice a studenty téhož oboru neexistují rozdíly ve využívání elektronických informačních zdrojů.

2H_A: Mezi zaměstnanci pracujícími v oboru sociální pedagogika na vysokých školách v České republice a studenty téhož oboru existují rozdíly ve využívání elektronických informačních zdrojů.

V této hypotéze máme kategoriální (studenti a zaměstnanci) i metrické proměnné (počet využívání databází), proto budeme hypotézu ověřovat pomocí Studentova t-testu. Propočít

jsme prováděli podle Chrásky (2016, s. 114-116, 243). K výpočtu, který jsme prováděli pomocí programu Excel, jsme potřebovali znát průměr v obou kategoriích, počet stupňů volnosti, nestranný odhad rozptylu, směrodatnou odchylku a kritickou hodnotu testového kritéria. Podrobnosti k výpočtu jsou uvedeny v Příloze P V této práci.

Kritickou hodnotu testového kritéria jsme museli zvolit nejbližší k námi vypočítanému počtu volnosti – v tabulce byla hodnota 100 a potom až 140. Zvolili jsme 100. V našem případě je $t_{0,05}(100)=1,984$. Vypočítanou hodnotu t jsme srovnali s kritickou hodnotou testového kritéria pro námi zvolenou hladinu významnosti a příslušný počet volnosti: $3,589 > 1,984$. Znamená to, že zamítáme H_0 a přijímáme H_A , což znamená, že mezi zaměstnanci pracujícími v oboru sociální pedagogika na vysokých školách v České republice a studenty téhož oboru existují rozdíly ve využívání elektronických informačních zdrojů. Provedli jsme ověření našeho výpočtu na internetových stránkách Social Science Statistics.

Tabulka 24: Test významnosti pro hypotézu H2

<i>Treatment 1 Zaměstnanci</i>
$N_1: 14$
$df_1 = N - 1 = 14 - 1 = 13$
$M_1: 9.29$
$SS_1: 244.86$
$s^2_1 = SS_1/(N - 1) = 244.86/(14-1) = 18.84$
<i>Treatment 2 Studenti</i>
$N_2: 95$
$df_2 = N - 1 = 95 - 1 = 94$
$M_2: 6.04$
$SS_2: 821.83$
$s^2_2 = SS_2/(N - 1) = 821.83/(95-1) = 8.74$
<u>T-value Calculation</u>
$s^2_p = ((df_1/(df_1 + df_2)) * s^2_1) + ((df_2/(df_2 + df_2)) * s^2_2) = ((13/107) * 18.84) + ((94/107) * 8.74) = 9.97$
$s^2_{M1} = s^2_p/N_1 = 9.97/14 = 0.71$
$s^2_{M2} = s^2_p/N_2 = 9.97/95 = 0.1$
$t = (M_1 - M_2)/\sqrt{(s^2_{M1} + s^2_{M2})} = 3.24/\sqrt{0.82} = 3.59$
The t -value is 3.58851. The p -value is .000252. The result is significant at $p < .05$.

Zdroj: <http://www.socscistatistics.com>, vlastní výzkum © Drabantová Martina

4 SHRNUÍ VÝZKUMU, DISKUZE A DOPORUČENÍ PRO PRAXI

4.1 Shrnutí výzkumných zjištění

Cílem naší práce bylo zjistit úroveň využívání elektronických informačních zdrojů v procesu vzdělávání sociálních pedagogů v oboru Sociální pedagogika na vysokých školách v České republice. Obor Sociální pedagogika, bez rozlišení studijního programu, je akreditován na šesti vysokých školách v České republice. Chtěli jsme zjistit, zda studenti a zaměstnanci těchto univerzit v současné informační společnosti umí pracovat s elektronickými zdroji a nakolik je využívají. Zároveň nás zajímalo porovnání s výzkumem PhDr. Lenky Peškové, která výzkum na stejné téma v roce 2009 prováděla na České zemědělské univerzitě v Praze. Se souhlasem autorky jsme převzali dotazník a upravili pro naše výzkumné šetření. Rozhodli jsme se podrobnější srovnání obou výzkumů provést přímo v interpretaci výsledků výzkumu.

V první výzkumné otázce jsme zjišťovali postoj (názor) zaměstnanců a studentů na vyhledávání v odborných databázích: **Respondenti zaměstnanci mají na vyhledávání informací v odborných databázích jednoznačně kladný názor, zatímco u respondentů studentů převládá neutrální názor.**

Dle našich praktických zkušeností na akademické půdě víme, jak je znalost prostředí odborných databází a práce s nimi pro zaměstnance důležitá. Proto nás nepřekvapil výsledek, kdy zaměstnanci vyjádřili 100 % kladný postoj (názor) k používání EIZ. Pro studenty je práce s odbornými databázemi něco navíc, co ke svému studiu po většinu času nepotřebují. Jejich názor změní až zadání písemné nebo závěrečné práce, kdy je nutno čerpat z odborných zdrojů. Přesto téměř všichni studenti rozumí důležitosti těchto zdrojů a mají k nim kladný nebo neutrální postoj (názor). Ve svém výzkumu došla Pešková u respondentů studentů ke stejnému výsledku. Studenti na ČZU mají k vyhledávání v odborných databázích v téměř 100 % kladný až neutrální postoj. Naše výzkumné šetření prokázalo názor respondentů u obou kategorií, čím jsme zodpověděli dílčí výzkumnou otázku číslo 1.

Ve druhé výzkumné otázce jsme se zabývali problémem, jaký význam má vyhledávání v odborných databázích pro zaměstnance a studenty: **Respondenti zaměstnanci shledávají vyhledávání v odborných databázích jako nezbytnou činnost, pro respondenty studenty je vyhledávání v odborných databázích užitečné.**

Zaměstnanci tentokrát neodpovídali tak jednoznačně, aby po vzoru první otázky všichni volili možnost, že je vyhledávání v odborných databázích nezbytné. Pro dva respondenty je tato činnost pouze užitečná. Pro více jak 80 % respondentů studentů je vyhledávání v odborných databázích užitečná až nezbytná. Je to především proto, že je to jednoduchý způsob, jak si provést rešerši na dané téma. Hodně z nabízených elektronických zdrojů je plnotextových. Studenti tak zjistí nejen literaturu na dané téma, ale zároveň si mohou článek nebo knihu stáhnout do počítače. Pešková ve výzkumu prováděném na ČZU došla ke stejnému výsledku jako my. Pouze minimální část respondentů se o vyhledávání v odborných databázích vyjádřila, že je bezvýznamné.

Ve třetí výzkumné otázce jsme zjišťovali četnost vyhledávání v odborných databázích u zaměstnanců a studentů: **Respondenti studenti během svého studia vyhledávají v odborných databázích méně než jedenkrát za měsíc, zatímco respondenti zaměstnanci vyhledávají více než třikrát měsíčně.**

Četnost využívání odborných databází odpovídá statusu respondentů. Zaměstnanci odborné databáze využívají pro potřeby výuky, publikační činnost, pro své vzdělávání a udržování přehledu v oboru. Proto elektronické informační zdroje využívají v téměř ¾ případů alespoň 3x měsíčně. Studenti dle přidaných komentářů vyhledávání v odborných databázích potřebují, jen když si dělají rešerši pro zadanou práci.

Proto je četnost uvedeného výsledku (databáze nevyužívají vůbec nebo maximálně 1x měsíčně) vyšší než ½. Téměř polovina respondentů našeho výzkumu zvolila možnost, že v odborných databázích vyhledávají občas, tedy méně než 1x měsíčně. Předpokládáme, že tato četnost odpovědí souvisí s naší první výzkumnou otázkou. Pokud studenti nepotřebují hledat literaturu pro svou práci, tak odborné databáze nevyužívají. Domníváme se, a některé komentáře k otázce v dotazníku to potvrzují, že se uvedené odpovědi v této otázce představují průměrný počet využití během studia. Mezi zaměstnanci se nenašel nikdo, kdo by s odbornými databázemi nepracoval vůbec nebo méně než 1x měsíčně. Nezáleží na tom, v jakém oboru se akademický pracovník pohybuje. K tomu, aby stačil sledovat novinky z oblasti svého zájmu a mohl je pak předávat studentům, jsou nejvhodnější články nebo příspěvky ve sbornících, které v elektronických zdrojích může najít. Myslíme si, že tato skutečnost je daná již samotným statusem zaměstnanců. Na mnoha školách jsou pořádány ankety spokojenosti.

Respondenty jsou studenti, kteří mohou hodnotit jak výuku, tak samotného pedagoga. V případě, že by byl pracovník opakovaně hodnocen negativně ve smyslu přípravy a aktuálnosti přednášené látky, vedení by z toho jistě vyvodilo závěry. V porovnání s výzkumem Peškové jsou námi oslovení respondenti z řad zaměstnanců i studentů aktivnější, v odborných databázích vyhledávají častěji. Domníváme se, že výzkumná otázka číslo tři byla zodpovězena.

Ve čtvrté výzkumné otázce jsme zjišťovali, jak je pro zaměstnance a studenty vyhledávání v odborných databázích obtížné: **Respondenti studenti shledávají vyhledávání v EIZ spíše těžké, respondenti zaměstnanci je shledávají spíše snadné.**

V našem výzkumu se studenti téměř shodně vyjádřili k možnostem spíše lehké a spíše těžké. Tyto výsledky korespondují s výsledky k výzkumné otázce číslo 3, jsou jejím logickým důsledkem. Studenti, kteří mají ve vyhledávání větší praxi (hledají informace 1x a více za měsíc) shledávají tuto činnost spíše lehkou. Pro studenty, kteří nehledali vůbec nebo jen příležitostně, je vyhledávání spíše těžké. Ve výzkumu PhDr. Peškové studenti volili pouze odpovědi spíše lehké nebo spíše těžké. Z našeho výzkumu vyšlo najevo, že zaměstnanci vyhledávají v odborných databázích častěji, proto je pro ně tato činnost ve více než 90 % lehká nebo spíše lehká. PhDr. Pešková došla v kategorii zaměstnanců ke stejnému závěru. Domníváme se, že tímto jsme výzkumnou otázku číslo 4 zodpověděli.

V páté výzkumné otázce jsme zkoumali existenci překážek při vyhledávání v odborných databázích podle zaměstnanců a studentů: **Největšími překážkami ve využívání EIZ jsou tři překážky uvedené v pořadí jejich důležitosti: 1) jazyková bariéra, 2) neznalost prostředí databáze nebo databáze samotné a 3) problémy s připojením mimo počítačovou síť univerzity.**

Na tomto místě se mohli respondenti napsat své odpovědi, otázka měla charakter volného textu, ne výběr z možností. Někteří účastníci výzkumu uvedli více možných překážek. I když studenti na vysoké školy přichází s určitou jazykovou znalostí, při vyhledávání v odborných databázích ji přesto shledávají nedostatečnou. Odborné databáze, které vysoké školy a instituce nakupují, vyžadují jazykové vědomosti zejména anglického jazyka. Nemyslíme vyhledávací prostředí, protože to je už v mnoha případech přeloženo do češtiny.

Elektronické informační zdroje indexují zahraniční prameny, takže obsahují cizojazyčné knihy a články – nejčastěji v angličtině. Jsme přesvědčeni, že pokud studenti nemají dostatečné znalosti cizího jazyka, nemají ani motivaci k tomu, aby v odborných databázích něco hledali. I když Peškové ve svém výzkumu překážky nezjišťovala, díky komentářům respondentů víme, že jazyková bariéra je problémem i na ČZU. Zajímavým se jeví překážka s přístupem do odborných databází mimo počítačovou síť univerzity. Díky zkušenostem z VUT a UTB jsme předpokládali, že nastavení vzdáleného přístupu je již standardní službou knihoven. Oba výzkumy potvrdily stejné překážky. Díky našemu dotazníkovému šetření jsme seznam překážek ještě rozšířili. Domníváme se, že tímto jsme na pátou výzkumnou otázku odpověděli.

Šestá výzkumná otázka se zaměřovala na četnost používání pokročilých vyhledávacích metod zaměstnanci a studenty: **Respondenti studenti tyto metody nevyužívají vůbec, respondenti zaměstnanci je využívají občas.**

Z našeho výzkumu jsme zjistili, že nejpoužívanějšími metodami studentů jsou rozšířené vyhledávací formuláře a používání booleovských operátorů. Jako třetí v pořadí je krácení slov. Domníváme se, že tyto výsledky odpovídají metodám hledání na internetových vyhledávacích a jednoduché dostupnosti. Jednoduchou dostupností myslíme nabídku těchto možností již při prvotním zadávání rešeršního dotazu. Uživatel databáze se může již na začátku rozhodnout, že bude vyhledávat v jednoduchém nebo v rozšířeném režimu, který nabízí zpřesnění dotazu pomocí booleovských operátorů. Je zajímavé, že respondenti z řad studentů na ČZU v 84 % případů vyhledávání pomocí booleovských operátorů nepoužívají.

Možnost kombinace dotazů v historii vyhledávání je nejméně používanou metodou v obou kategoriích. Vyhledávání citačních vazeb jsou používanější u zaměstnanců než studentů. Je to dané především tím, že zaměstnanci mají další souvislosti s článkem, který jim například připadal zajímavý. Jaké další články publikují autoři, kteří se stejnému tématu věnují. Nejpoužívanější metodou pokročilého vyhledávání u zaměstnanců jsou také rozšířené vyhledávací formuláře. Jsme toho názoru, že jsme šestou výzkumnou otázku zodpověděli.

Sedmá výzkumná otázka u zaměstnanců a studentů zjišťovala spokojenost s vlastními znalostmi při vyhledávání: **Respondenti studenti jsou se svými znalostmi při vyhledávání v EIZ částečně nespokojeni. Respondenti zaměstnanci jsou se svými znalostmi při vyhledávání v EIZ částečně spokojeni až naprosto spokojeni.**

Dotazníkové šetření ukázalo, že přes 80 % studentů je se svými znalostmi částečně spokojeno. Domníváme se, že absence vyšších hodnot v možnosti naprosto spokojen(a), je způsobena dalšími překážkami, které jsme nezmiňovali, například že neumí zadat rešeršní dotaz nebo správné klíčové slovo, v databázích se nevyznají, databáze obsahují málo plných textů, vyhledávání zabere hodně času.

V kategorii zaměstnanců se v našem šetření vyjádřil stejný počet respondentů pro možnost naprosto spokojen(a), a částečně spokojen(a) – téměř 43 %. Důvod vidíme především v tom, že tato kategorie odborné databáze ke své práci potřebuje, aktivně je využívají, takže tomu jejich znalosti odpovídají. V porovnání s výzkumem PhDr. Peškové je v našem dotazníkovém šetření více zaměstnanců, kteří nejsou se svými znalostmi spokojeni, ale méně studentů, kteří zvolili tutéž možnost. Jsme toho názoru, že se nám podařilo výzkumnou otázku číslo 7 zodpovědět.

Na základě sedmé výzkumné otázky jsme sestavili hypotézu H1, která měla ověřit, zda skutečně existuje rozdílná úroveň spokojenosti s vlastními znalostmi ve vyhledávání v odborných databázích mezi oběma kategoriemi respondentů.

Propočet nezávislosti chí-kvadrátu pro kontingenční tabulku jsme následně ověřili v kalkulačce na internetových stránkách zabývajících se statistickými výpočty pro sociální vědy. Výsledkem výpočtu bylo přijetí alternativní hypotézy. Znamená to, že v doporučení pro praxi musíme pro každou kategorii zvolit jiný přístup, jak úroveň spokojenosti obou kategorií vyrovnat. Hypotéza H1 byla: **Zaměstnanci pracující v oboru sociální pedagogika na vysokých školách v České republice mají rozdílnou úroveň spokojenosti s vlastními znalostmi týkající se vyhledávání v odborných databázích než studenti téhož oboru.**

V osmé výzkumné otázce jsme se zaměřili na četnost využívání plnotextových databází zaměstnanci i studenty: **Respondenti studenti využívají plnotextové databáze méně, než respondenti zaměstnanci.**

V dotazníku jsme respondentům nabídli 23 elektronických zdrojů. Zjišťovali jsme, jaké databáze někdy použili a které naopak nevyužili nikdy. Pro vyhodnocení jsme se rozhodli použít průměrnou hodnotu. Respondenti z řad studentů používají méně plnotextových i bibliografických databází. Nízký výsledek týkající se bibliografických databází si vysvětlujeme tím, že pro studenty nejsou tyto zdroje tak zajímavé. Nemohou jim nabídnout plný text. To je možné v případě, že by měla knihovna nastavené linky (odkazy) do

plnotextových zdrojů, které má zaplacené. To, že studenti nevyužívají naplno ani plnotextové zdroje, podle nás souvisí s překážkami, které jsme vyhodnocovali ve výzkumné otázce číslo 5. Myslíme si, že se nám podařilo tuto výzkumnou otázku zodpovědět.

Na základě osmé výzkumné otázky jsme sestavili hypotézu H2, která měla ověřit, že zaměstnanci elektronické informační zdroje využívají častěji než studenti. Propočet Studentova t-testu jsme si opět ověřili v kalkulačce na internetových stránkách zabývajících se statistickými výpočty pro sociální vědy. Výsledkem výpočtu bylo přijetí alternativní hypotézy. Znamená to, že i tentokrát musíme v doporučení pro praxi pro každou kategorii zvolit jiný přístup, jak rozdíly ve využívání elektronických zdrojů mezi oběma kategoriemi vyrovnat. Hypotéza H2 byla: **Zaměstnanci pracující v oboru sociální pedagogika na vysokých školách v České republice využívají elektronické informační zdroje častěji oproti studentům stejného oboru.**

Na základě popsaných výsledků výzkumu můžeme shrnout, že obě kategorie respondentů, studenti i zaměstnanci, chápou význam elektronických informačních zdrojů a mají k nim neutrální až kladný postoj. Obě kategorie respondentů odborné zdroje využívají dle svých statusů, čemuž odpovídá jejich spokojenost se znalostmi vyhledávání v odborných databázích.

Zaměstnanci elektronické zdroje používají častěji než studenti. Ani jedna otázka nepřinesla převratný výsledek, díky kterému bychom mohli prohlásit náš výzkum za změnu směřování. Od provedených výzkumů Peškové a Sovadinové v letech 2009 a 2010 k výrazným změnám v oblasti využívání elektronických informačních zdrojů nedošlo.

Díky naší praxi v akademickém prostředí víme, jak málo nových odborníků přichází na vysoké školy, aby vzdělávali dospívající lidi. Je to dáno především nízkým finančním ohodnocením absolventů, mladých odborníků bez praxe. Vzhledem k tomu, že máme jako zaměstnanec Vysokého učení technického (VUT) v Brně přístup do interního informačního systému⁴, známe výšku finančního ohodnocení těchto vysokoškolsky vzdělaných lidí. Proto pro nás není žádným překvapením, že v kategorii respondentů zaměstnanců je

---

⁴ Mzdový řád VUT, 2017.

nejnižší četnost právě v kategorii zaměstnanců s praxí do 5 let. Ve výzkumu Peškové měla naopak tato kategorie nejvyšší zastoupení.

Závěrem naší výzkumné práce konstatujeme, že *úroveň využívání elektronických informačních zdrojů v procesu vzdělávání sociálních pedagogů v oboru Sociální pedagogika na vysokých školách v České republice je v současné době dostatečná s potenciálem se zlepšovat.*

4.2 Diskuze a doporučení pro praxi

Zejména otázky týkající se možných překážek ve vyhledávání v odborných databázích nám ukázaly problémy, která je potřeba postupně řešit. Nejvýznamnějším problémem je jazyková bariéra. I když studenty učí sebelepší pedagog, pokud je špatně nastavený cíl, zvýšení počtu hodin tomu nepomůže. Podle našeho názoru by se neměla probírat konverzační angličtina/němčina/ruština. Tyto hodiny by se měly zaměřit na cizí odborný jazyk. Studenti by se měli učit odbornou slovní zásobu, na které si mohou procvičit běžnou gramatiku. Myslíme si, že zadání tematicky zaměřeného úkolu by mohlo studentům pomoci víc, než například psaní životopisu nebo recenze na film.

Neznalost databáze nebo jejího prostředí by mohly vyřešit přednášky informační gramotnosti. Mohla by to být buď častější frontální výuka nebo e-learningový kurz. Dle našeho názoru by byl vhodnější kurz, který by trval celý semestr. Průběžné plnění úkolů by mohlo pomoci studentům ukotvit nové znalosti a dovednosti. Tento návrh s sebou nese nutné personální zajištění. Buď by muselo v knihovně vzniknout specializované oddělení pro informační gramotnost, které by vedlo kurzy pro celou univerzitu, nebo by si kurzy řídila každá fakulta sama. Z vlastní zkušenosti bychom navrhovali centrální dohled z knihovny. Studijní materiály by se tvořily dle konzultací s jednotlivými fakultami. Zavedení kurzů informační gramotnosti by mohlo zlepšit informovanost a orientaci v databázích, pomoci studentům s tvorbou rešeršních dotazů nebo dostat se k relevantním výsledkům.

Aby mohli zaměstnanci a studenti na svých úkolech pracovat i mimo počítačovou síť univerzity, je třeba domluvit nastavení vzdáleného přístupu v knihovně, která pravděpodobně přístup k elektronickým zdrojům spravuje. V případě, že to neumožňují

licenční podmínky, doporučujeme instituci s poskytovatelem databáze tento druh připojení vyjednat. Zajistí to vyšší komfort při práci pro všechny kategorie uživatelů.

Výsledkem ověřování platnosti obou hypotéz je návrh jiného řešení pro obě kategorie tak, aby byli zaměstnanci i studenti se svými znalostmi vyhledávání v odborných databázích spokojeni a ani u jedné kategorie nebyly rozdíly ve využívání elektronických zdrojů. Pro zaměstnance bychom doporučovali pořádání seminářů týkajících se například novinek v prostředí databází, pokročilých metod vyhledávání nebo používání identifikátorů a různých metrik. Pro studenty bychom doporučovali častější úkoly na vyhledávání v databázích. Předpokládáme, že by si na prostředí zvykli a databáze víc využívali. Díky účasti v informačních kurzech by byla odstraněna většina uvedených překážek.

Po uskutečnění našeho výzkumu pro zvýšení využívání elektronických informačních zdrojů v procesu vzdělávání sociálních pedagogů v oboru Sociální pedagogika na vysokých školách v České republice v současné době **doporučujeme:**

- 1. zlepšit odbornou jazykovou zdatnost studentů a zaměstnanců tematickými konverzacemi na kurzech nebo výukových hodinách jazyka,*
- 2. zvýšit informační gramotnost zavedením e-learningových kurzů pro studenty,*
- 3. pravidelně pořádat specializovaná školení pro zaměstnance i pro studenty,*
- 4. zajistit možnost vzdáleného přístupu do elektronických informačních zdrojů.*

5 ZÁVĚR

Diplomová práce se zabývala využíváním elektronických informačních zdrojů zaměstnanci, kteří působí v oboru Sociální pedagogika na vysokých školách v České republice a studenty, kteří studují tentýž obor.

V teoretické části jsme se zaměřili na vymezení moderní sociální pedagogiky, kde jsme uvedli nejzákladnější vývoj oboru po roce 1989 především v České republice a na Slovensku, zmínili jsme se i o dalších evropských zemích i mimo ni. V kapitole o sociální pedagogice jako vědní disciplíně jsme se dotkli úkolů, které před moderní sociální pedagogikou stojí a na jejichž řešení je třeba se zaměřit.

Inovace ve výchově a vzdělávání nám ukazují, jakým směrem je v současné informační společnosti žádoucí, aby se metody vzdělávání ubíraly. Vliv moderních informačních technologií se nedá zmírnit, ale můžeme je využít tak, abychom je v edukačním procesu co nejvíce využili k jeho zefektivnění. Od informačních technologií je jen krůček k elektronickým informačním zdrojům.

Druhá kapitola je věnovaná vysvětlení pojmů týkající EIZ, technologiím, které uživatelům pomohu lépe pracovat s elektronickými zdroji. Uvedli jsme i některé informační zdroje, které by mohly například studentům pomoci s rešerší. Kapitulu zakončujeme popisem dosavadních výzkumů na téma využívání informačních zdrojů. Jeden z těchto výzkumů nám byl inspirací a jeho výsledky jsme chtěli ověřit v novém dotazníkovém šetření.

V praktické části jsme se zaměřili na respondenty ze šesti vysokých škol v České republice, na kterých je obor sociální pedagogika akreditován. Standardizovaným dotazníkem jsme zjišťovali četnost, náročnost práce s EIZ a osobní názory respondentů. Cílem výzkumu bylo zjistit úroveň využívání elektronických informačních zdrojů v procesu vzdělávání sociálních pedagogů v oboru Sociální pedagogika na vysokých školách v České republice.

Výsledky výzkumu jsme průběžně porovnávali s výzkumem PhDr. Lenky Peškové z České zemědělské univerzity, z něhož jsme v praktické části práce vycházeli. S výjimkou minimálních procentuálních rozdílů jsme zjistili shodné výsledky. Vzhledem k jinému studijnímu zaměření přinesl výzkum používání konkrétních databází rozdílné výsledky.

Důležitý přínos naší práce vidíme v sestaveném seznamu překážek, které brání studentům a zaměstnancům v efektivním využívání elektronických informačních zdrojů. Věříme, že

tyto výsledky mohou být na fakultách zkoumaných vysokých škol použity při hledání řešení, jak lépe pracovat s elektronickými informačními zdroji.

Na základě provedeného výzkumu můžeme konstatovat, že úroveň využívání elektronických informačních zdrojů na vysokých školách s akreditovaným oborem Sociální pedagogika v České republice je v současnosti dostačující, nicméně existuje potenciál ke zvýšení této úrovně ve směru zefektivnění a zkvalitnění využívání EIZ, zejména v kategorii studentů sociální pedagogiky.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

About Emerald Publishing Limited, 2018. *Emerald - about us* [online]. United Kingdom: Emerald Publishing Limited [cit. 2018-04-01]. Dostupné z:

<http://www.emeraldgrouppublishing.com/about/index.htm>

Academic Search Complete, 2018. In: *Zdroje v českém jazyce: Support: EBSCO Help* [online]. EBSCO Information Services [cit. 2018-04-01]. Dostupné z:

<https://goo.gl/jA1tSm>

Akreditované studijní programy vysokých škol, 2018. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <https://aspvs.isacc.msmt.cz/>

ANDRYSOVÁ, Pavla, Jana MARTINCOVÁ a Vendula MACHÁČKOVÁ, 2014. *Profesní kontext sociální pedagogiky: motivace studentů k výkonu*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií. ISBN 978-80-7454464-4.

BIERNÁTOVÁ, Olga, Ondřej FABIÁN, Pavel HOLÍK a Irena SOVADINOVÁ, 2010. *Úvod do informačních zdrojů: Studijní pomůcka k projektu Od rozvoje znalostí k inovacím* [online]. Zlín: Knihovna, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: http://www.inovace.utb.cz/files/Uvod_do_informacnich_zdroju.pdf

BRADÁČOVÁ, Zuzana a Dana ZELENKOVÁ, 2001. Otázky spojené se současnými hodnotami a trendy ve vzdělávání v Evropě na počátku nového tisíciletí. *Pedagogická orientace* [online]. **11**(4), 18-28 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/pedor/article/view/8573>

ČÁBALOVÁ, Dagmar, 2011. *Pedagogika*. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2993-0.

ČSN ISO 690. *Informace a dokumentace - Pravidla pro bibliografické odkazy a citace informačních zdrojů*, 2011. 3. vydání. Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 39 s.

DISMAN, Miroslav, 2000. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 3. vyd. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0139-7.

DRABANTOVÁ, Martina, 2016. *Distanční vzdělávání v sociální pedagogice*. Brno. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií, Institut mezioborových studií.

EGER, Ludvík, 2005. *Technologie vzdělávání dospělých*. Plzeň: Západočeská univerzita. ISBN 80-704-3398-1.

EGER, Ludvík a Dana EGEROVÁ, 2017. *Základy metodologie výzkumu*. 2. přepracované a rozšířené vydání. V Plzni: Západočeská univerzita. ISBN 978-80-261-0735-4.

ERIC Year in Review 2017, 2018. In: *ERIC* [online]. Institute of education sciences [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: https://eric.ed.gov/pdf/ERIC_Year_Review_2017.pdf

FABIÁN, Ondřej, 2012. *Elektronické informační zdroje* [online]. [Brno]: Centrum NAKLIV, KISK FF MU [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <http://eknihy.knihovna.cz/kniha/elektronicke-informacni-zdroje>

FABIÁN, Ondřej, 2010. Portál Xerxes - nové řešení pro federativní vyhledávání v Knihovně UTB. *Ikaros* [online]. **14**(12) [cit. 2018-03-18]. ISSN 1212-5075. Dostupné z: <https://ikaros.cz/portal-xerxes-nove-reseni-pro-federativni-vyhledavani-v-knihovne-utb>

HRONCOVÁ, Jolana, 2014. Rozhovor s prof. Jolanou Hroncovou (květen 2014). *Sociální pedagogika / Social Education* [online]. **2**(2), 120-126 [cit. 2018-02-25]. ISSN 1805-8825. Dostupné z: <http://soced.cz/cs/2014/11/socialni-pedagogika-2014-roc-2-c-2/>

HRONCOVÁ, Jolana, 2005. Sociální pedagogika – vývojové tendencie a súčasný stav. *Pedagogická orientace* [online]. **15**(2), 103-113 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/pedor/article/view/1303>

CHRÁSKA, Miroslav, 2016. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3.

KAMENICKÝ, Jan, 2018. Současné trendy v evropských univerzitních knihovnách. *Čtenář*. **70**(2), 45-50. ISSN 0011-2321.

KRAUS, Blahoslav, 2013. Česká sociální pedagogika po r. 1990. *Sociální pedagogika | Social Education* [online]. **1**(1), 102-110 [cit. 2018-02-25]. ISSN 1805-8825. Dostupné z: http://soced.cz/cs/host-socialni-pedagogiky_ceska-socialni-pedagogika-po-r-1990/

KRAUS, Blahoslav, 2008. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-383-3.

KRAUS, Blahoslav a Věra POLÁČKOVÁ, 2001. *Člověk - prostředí - výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido. ISBN 80-731-5004-2.

KTD: Česká terminologická databáze z oblasti knihovnictví a informační vědy (TDKIV) [online], 2014. Praha: Národní knihovna ČR [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <https://goo.gl/dGLxZA>

Learning to change: ICT in schools [online], 2001. Paris: OECD [cit. 2018-03-18]. ISBN 92-641-9652-8. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264195714-en>. Dostupné z: https://read.oecd-ilibrary.org/education/learning-to-change-ict-in-schools_9789264195714-en#page1

Mzdový řád VUT, 2017. In: *Vnitřní předpis VUT* [online]. Brno: Vysoké učení technické v Brně [cit. 2018-04-01]. Dostupné pouze po přihlášení z: <https://www.vutbr.cz/uredni-deska/vnitri-predpisy-a-dokumenty/mzdovy-rad-vut-d142885>

Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha [online], 2001. Praha: Tauris [cit. 2018-03-17]. ISBN 80-211-0372-8. Dostupné z: www.msmt.cz/dokumenty/bila-kniha-narodni-program-rozvoje-vzdelavani-v-ceske-republice-formuje-vladni-strategii-v-oblasti-vzdelavani-strategie-odrazi-celospolecenske-zajmy-a-dava-konkretni-podnety-k-praci-skol

ORAVOVÁ, Monika a Jana LEPAROVÁ, 2012. Elektronické knihy s otazníkem. In: *Swirly curves PowerPoint Presentation* [online]. Ostrava: Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: http://www.svkul.cz/wp-content/uploads/2013/02/2012_seminar_orlova_e-knihy_bo.pdf

PAPÍK, Richard, 2011. *Strategie vyhledávání informací a elektronické informační zdroje*. Praha: Velryba. Podnikání a management. ISBN 978-80-85860-22-1.

Pedagogická knihovna J. A. Komenského: Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského [online], 2018. Praha: Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <http://www.npmk.cz/knihovna%20>

PEŠKOVÁ, Lenka, 2009. *Vyhledávání informací v oborových databázích s přihlédnutím k praxi na České zemědělské univerzitě v Praze*. Praha. Dostupné také z:

<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/79937/>. Rigorózní práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví.

POKORNÝ, Jaroslav, 1999. Elektronické časopisy a jejich vliv na infrastrukturu vědeckých znalostí. *Ikaros* [online]. 3(8) [cit. 2018-02-24]. ISSN 1212-5075. Dostupné z: <http://ikaros.cz/node/12412>

POKORNÝ, Lukáš, 2012. Formáty elektronických knih: specifika a popularita. *InFlow* [online]. (Září) [cit. 2018-02-25]. ISSN 1802-9736. Dostupné z: <http://www.inflow.cz/formaty-elektronickych-knih-jejich-specifika-popularita>

PROCHÁZKA, Miroslav, 2012. *Sociální pedagogika*. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3470-5.

PRŮCHA, Jan, 2012. *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7178-999-4.

PŘADKA, Milan, Dana KNOTOVÁ a Jarmila FALTÝSKOVÁ, 2004. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně. ISBN 80-210-3469-6.

Přijímací řízení 2018/2019: UJEP v Ústí nad Labem : Pedagogická fakulta, In: *Podmínky přijímacího řízení* [online]. Ústí nad Labem: Pedagogická fakulta UJEP [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <https://www.pf.ujep.cz/studium/dokumenty/3729-vyhlaseni-prijimacihorizeni-2018-2019>

SAGE Journals Premier Brochure, 2018. In: *Librarian Resources - SAGE Publications Ltd* [online]. London: SAGE Publications [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: https://uk.sagepub.com/sites/default/files/n71a359_sj_premier_brochure_2017_bf_revision_web_ready_0.pdf

SAK, Petr a Jiří MAREŠ, 2007. *Člověk a vzdělání v informační společnosti*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-230-0.

Social Science Statistics [online], 2018. Jeremy Stangroom [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://www.socscistatistics.com>

TEDD, Lucy A. a A. J. LARGE, 2005. *Digital libraries: principles and practice in a global environment*. München: K.G. Saur. ISBN 3-5981-1627-6.

TICHÝ, Vladimír, 2012. Elektronické knihy. *Duha* [online]. 26(2) [cit. 2018-02-25]. ISSN 1804-4255. Dostupné z: <https://duha.mzk.cz/clanky/elektronicke-knihy>

VERMINSKI, Alana a Kelly Marie BLANCHAT, 2017. *Fundamentals of electronic resources management*. London: Facet Publishing. ISBN 978-1-78330-230-7.

VOM ORDE, Heike, 2011. Digital Natives' and Online Information Resources:: How They Search and What We Offer. In: *INFORUM 2011: 17th Conference on Professional Information Resources* [online]. Praha [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <https://www.inforum.cz/archiv/inforum2011/cs/sbornik/>

What's in JSTOR, ©2000-2018. *About JSTOR* [online]. New York: ITHACA [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <https://about.jstor.org/whats-in-jstor/>

VYMĚTAL, Jan, 2010. *Informační zdroje v odborné literatuře*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. ISBN 978-80-7357-520-5.

Základy statistiky, 2014. *Matematika.cz* [online]. Brno: Nová média [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <https://matematika.cz/zaklady-statistiky>

ZOUNEK, Jiří, 2009. *E-learning - jedna z podob učení v moderní společnosti*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-5123-2.

ZOUNEK, Jiří a Petr SUDICKÝ, 2012. *E-learning: učení (se) s online technologiemi*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. ISBN 978-80-7357-903-6.

ZOUNEK, Jiří a Klára ŠEĎOVÁ, 2009. *Učitelé a technologie: mezi tradičním a moderním pojetím*. Brno: Paido. ISBN 978-80-7315-187-4.

Zpráva o výsledku přijímacího řízení do bakalářského a magisterského (pomaturitního) studia, 2018. In: *Masarykova univerzita: Úřední deska* [online]. Brno: Masarykova univerzita [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: https://www.muni.cz/do/rect/metodika/stud/prijriz/zpravy/podminky/Prijimaci_rizeni_PdF-BcMgr_-_zprava-podminky.pdf

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AZW	Formát pro čtení knih - Amazon Kindle Ebook File
bX	Doplněk k linkovacímu serveru
ČZU	Česká zemědělská univerzita
DOI	Jednoznačná elektronická identifikace dokumentu
DRM	Digital Rights Managements
EIZ	Elektronické informační zdroje
ePub	Formát pro čtení knih - Electronic Publication
FHS UTB	Fakulta humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně
HTML	Přípona označující soubor uložený pro publikování na internetu, formát pro čtení knih - HyperText Markup Language
IKT	Informační a komunikační technologie
MOBI	Formát pro čtení knih - Mobipocket, využívaný firmou Amazon
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MU	Masarykova univerzita v Brně
OU	Ostravská univerzita v Ostravě
PDB	Přípona označující souborový formát pro e-knihy - PalmDatabase
PDF	Přípona označující soubor uložený v přenosném souborovém formátu vyvinutém firmou Adobe - Portable Document Format
PF UJEP	Pedagogická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem
PRC	Přípona označující souborový formát pro e-knihy firmy Mobipocket - ebook for Mobipocket Reader
SFX	Technologie linkovacího serveru Open URL od firmy Ex Libris
TDKIV	Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy
TXT	Přípona označující soubor uložený v prostém textu
UJEP	Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem

UP	Univerzita Palackého v Olomouci
UTB	Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
VUT	Vysoké učení technické v Brně

SEZNAM TABULEK

- Tabulka 1 Přehledová tabulka VŠ s akreditovaným oborem Sociální pedagogika
- Tabulka 2 Výzkumný soubor
- Tabulka 3 Zastoupení respondentů podle pohlaví
- Tabulka 4 Zastoupení respondentů podle věku
- Tabulka 5 Zastoupení respondentů podle vysokých škol
- Tabulka 6 Zastoupení respondentů podle statusu
- Tabulka 7 Zastoupení respondentů v kategorii zaměstnanci podle délky praxe
- Tabulka 8 Postoj (náзор) k vyhledávání informací podle statusu
- Tabulka 9 Důležitost vyhledávání informací dle statusu
- Tabulka 10 Četnost využívání odborných databází
- Tabulka 11 Obtížnost vyhledávání
- Tabulka 12 Překážky ve vyhledávání v odborných databázích
- Tabulka 13 Pokročilé metody – rozšířené vyhledávací formuláře
- Tabulka 14 Pokročilé metody – booleovské operátory
- Tabulka 15 Pokročilé metody – kombinování dotazů v historii vyhledávání
- Tabulka 16 Pokročilé metody – krácení slov
- Tabulka 17 Pokročilé metody – vyhledávání citačních vazeb
- Tabulka 18 Pokročilé metody – celkový přehled
- Tabulka 19 Spokojenost respondentů se svými znalostmi
- Tabulka 20 Test významnosti pro hypotézu H1
- Tabulka 21 Využívání plnotextových elektronických informačních zdrojů
- Tabulka 22 Využívání bibliografických elektronických informačních zdrojů
- Tabulka 23 Přehled databází podle používání
- Tabulka 24 Test významnosti pro hypotézu H2

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Ukázka licenční smlouvy – první strana všeobecných podmínek

Příloha P II: Souhlas autorky dotazníku s jeho použitím

Příloha P III: Ukázka dotazníku

Příloha P IV: Výpočty k ověření H1

Příloha P V: Výpočty k ověření H2

PŘÍLOHA P I: UKÁZKA LICENČNÍ SMLOUVY – PRVNÍ STRANA VŠEOBECNÝCH PODMÍNEK

GENERAL TERMS AND CONDITIONS

1. DEFINITIONS: In this Agreement, the following terms shall have the following meanings:

Agreement: these General Terms and Conditions, together with any agreed Commercial Terms, and any Schedules or other documents referred to therein;

Authorised Users: individuals who have been properly authorised by the Licensee to access the Licensed Materials via the Secure Network;

Commercial Terms: the commercial terms for the supply of the Licensed Materials to the Licensee, agreed between the Parties from time to time;

COUNTER: Counting Online Usage of Networked Electronic Resources;

End User Terms: the terms applicable to use of the Publishers electronic database by Authorised Users, as stated on the Publisher's website at End User Terms (http://www.emeraldgroupublishing.com/about/policies/end_user_terms.pdf)

Fee: the fee for the Licensed Materials, as set out in the Commercial Terms;

Group Companies: the Publisher's holding company and any subsidiaries of the Publisher or its holding company;

Licensed Materials: the content comprised in the relevant Products, (as comprised in the Product Lists), and, where applicable, as detailed in the Schedule(s);

Licensee: the Customer, as detailed in the Commercial Terms;

Product: the product(s) purchased by the Licensee from the Publisher, as detailed in the Commercial Terms;

Product Lists: the list of Licensed Materials comprised in each Product offered by the Publisher;

Publisher: Emerald Publishing Limited;

Secure Network: the network owned or controlled by the Licensee via which Authorised Users access the Licensed Materials;

Subscription Period: for Products that are purchased on subscription, the period from the Subscription Start Date to the Subscription End Date, as detailed in the Commercial Terms;

Territory: as detailed in the Commercial Terms.

2. PRODUCTS AND LICENCE

2.1. In consideration of the Fee(s), the Publisher grants to the Licensee the non-exclusive and non-transferable right in the Territory to give Authorised Users access to the Licensed Materials through the Secure Network,

subject to the terms and conditions of this Agreement. For the avoidance of doubt, Authorised Users may access the Licensed Materials from outside of the Territory, provided that this is at all times via the Secure Network.

2.2. For Products purchased on subscription, the Licensed Materials shall include all content included in the relevant Product during the Subscription Period. Licensee shall not be entitled to access content added following the end of the Subscription Period unless and until Commercial Terms are agreed between the Parties for a new or extended Subscription Period.

2.3. For Products purchased on a non-subscription (transactional) basis, the Licensed Materials comprise content included in the Product and/or for the period specified in the Commercial Terms only.

2.4. The Publisher reserves the right at any time to withdraw from the Licensed Materials any item or part of an item for which it no longer retains the right to publish or which it has reasonable grounds to believe infringes a third party's copyright or other intellectual property right, or which is defamatory, obscene, unlawful or otherwise objectionable. If the withdrawal represents more than 10% of the Licensed Materials of any particular Product, the Publisher shall give written notice of such withdrawal to the Licensee and refund that part of the Fee for that Product that is in proportion to the amount of Licensed Materials withdrawn for any remaining un-expired portion of the Subscription Period.

2.5. Where stated in the Commercial Terms, Publisher shall provide access in perpetuity for Authorised Users to Licensed Materials (for Products purchased on a subscription basis, this is in respect of the Product's content published and paid for during the relevant Subscription Period). Access in perpetuity will be provided either through the Secure Network or from the archive described in clause 6.2. If no right of access in perpetuity is granted, the Licensee's right to access the Licensed Materials will terminate at the end of the relevant Subscription Period (or other access period as specified in the Commercial Terms).

2.6. The perpetual access right described in clause 2.5 is subject to the terms of this Agreement and Publisher may terminate this arrangement if either (a) the Licensee is in breach of any terms; or (b) the Publisher no longer has the right to grant such access to the Licensee (in which case termination of the perpetual access right shall be for the affected part of the Licensed Materials only).

2.7. Product Lists are maintained on the Publisher's website at Journals (<http://www.emeraldgroupublishing.com/products/journals/index.htm>), Books (<http://www.emeraldgroupublishing.com/products/books/index.htm>) and Cases (http://www.emeraldgroupublishing.com/products/case_studies/index.htm) and maybe added to at any time. From time to time, content within the Product Lists may be removed and/or replaced with other content, but unless otherwise agreed with the customer, this will be no more than once per year on renewal of the Subscription Period.

PŘÍLOHA P II: SOUHLAS AUTORKY DOTAZNÍKU S JEHO POUŽITÍM

Souhlas s použitím standardizovaného dotazníku

Jméno a příjmení autorky dotazníku: PhDr. Lenka Pešková, DiS.
Pracoviště autorky dotazníku: Studijní a informační centrum České zemědělské univerzity v Praze
Název dotazníku: Využívání odborných databází na ČZU

Souhlasím s tím, aby Bc. Martina Drabantová použila mnou vytvořený dotazník „Využívání odborných databází na ČZU“, který byl vytvořen v rámci mé rigorózní práce **Vyhledávání informací v oborových databázích s přihlédnutím k praxi na České zemědělské univerzitě v Praze** v roce 2009.

Paní Drabantová je oprávněna užít a modifikovat položky dotazníku pro účely výzkumu ke své diplomové práci a s vybranými daty dále pracovat.

V Praze dne 15. 9. 2017

PhDr. Lenka Pešková, DiS.

PŘÍLOHA P III: UKÁZKA DOTAZNÍKU

DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ:

Využívání odborných databází

Dobrý den,

chtěla bych Vás touto cestou požádat o vyplnění níže uvedeného dotazníku, který je součástí mé diplomové práce na téma “Využívání elektronických informačních zdrojů v procesu vzdělávání sociálních pedagogů”.

Pro účely tohoto dotazníku jsou odbornými databázemi myšleny takové elektronické zdroje, které nabízí vaše fakultní či univerzitní knihovna, např. Science Direct, EBSCO, Web of Knowledge, atd., ať jsou hrazeny z prostředků univerzity nebo jsou volně dostupné.

Děkuji za Váš čas.

Martina Drabantová

Část I

Před vyplněním vlastního dotazníku Vás prosím o uvedení několika identifikačních údajů. Odpovídající údaje označte prosím křížkem.

Vaše pohlaví:

žena

muž

Váš věk:

do 30 let

51-60 let

31-40 let

61 a více let

41-50 let

Vaše univerzita:

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií

Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Pedagogická fakulta

Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta

Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta

Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta

Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta

Váš status:

student

Typ studia:

magisterské
 doktorské

Forma studia:

prezenční
 kombinovaná

zaměstnanec

Délka Vašeho působení v oboru:

do 5 let   21-30 let
 6-10 let   31 a více let
 11-20 let

Část II

U každé otázky prosím označte odpověď křížkem. Uvítám, pokud doplníte své odpovědi na otázky vlastním komentářem.

1. Můj osobní postoj (názor – pozn. autorky) k vyhledávání informací v odborných databázích je:

- kladný – uveďte, prosím, alespoň jedno vysvětlení:
 neutrální – uveďte, prosím, alespoň jedno vysvětlení:
 záporný – uveďte, prosím, alespoň jedno vysvětlení:

Komentář:

2. Vyhledávání v odborných databázích je pro moji práci či pro moje studium:

- nezbytné
 užitečné
 bezvýznamné

Komentář:

3. Odborné databáze při práci či při studiu:

- využívám třikrát a vícekrát za měsíc
 využívám jedenkrát až dvakrát za měsíc
 využívám občas (méně než jedenkrát za měsíc)
 nevyžívám vůbec

Komentář:

Pokud jste u 3. otázky zvolil(a) odpověď „nevyžívám vůbec“, zbytek dotazníku již vyplňovat nemusíte.

4. Jaké odborné databáze používáte nejčastěji? Prosím uveďte:

5. Vyhledávání informací v odborných databázích shledávám:

- velmi těžkým

- spíše těžkým
- spíše snadným
- velmi snadným

Komentář:

6. Co je, podle Vás, největší překážkou v práci s odbornými databázemi? Uveďte prosím:

7. Pokročilé metody vyhledávání v odborných databázích:

	Vůbec nevyužívám	Občas využívám	Často využívám
Rozšířené vyhledávací formuláře	☐	☐	☐
Booleovské operátory (AND, OR, NOT)	☐	☐	☐
Kombinování dotazů v historii vyhledávání	☐	☐	☐
Krácení slov (př. <i>physiol*</i>)	☐	☐	☐
Vyhledávání citačních vazeb	☐	☐	☐

Komentář:

8. Se svými znalostmi vyhledávání v odborných databázích jsem:

- naprosto nespokojen(a)
- pouze částečně spokojen(a)
- zcela spokojen(a)

Komentář:

9. V následujícím seznamu, prosím, označte odborné databáze, které využíváte, nebo které jste někdy využil(a) při práci či při studiu:

Bibliografické databáze

- ERIC
- MEDLINE
- Pedagogická bibliografická databáze (na stránkách Národní pedagogické knihovny J.A. Komenského)
- PsycINFO

Plnotextové databáze

- DOAJ (Directory of Open Access Journals)
- EBSCOhost
- EnviroNetBase
- IngentaConnect
- JSTOR
- Knovel
- Oxford Journals
- ProQuest
- PsycARTICLES
- ScienceDirect
- SpringerLink
- Taylor & Francis Online
- Wiley Online Library

Citační databáze

- Current Contents Connect
- Web of Science
- Scopus

Časopisecké databáze

- ERIH
- Ulrichsweb
- Journal Citation Reports

Pokud v seznamu chybí databáze, se kterou jste pracoval(a) nebo pracujete, uveďte ji prosím zde:

Komentář:

10. Co jste v odborné databázi naposled (nebo během posledních dvou měsíců) hledal(a)? Například jaké téma, slovní spojení, výraz apod. Prosím uveďte:

11. Jak jste svůj rešeršní dotaz formuloval(a)? Použil(a) jste např. jednoduché/rozšířené vyhledávání, zpřesnění dotazu, pokročilé metody vyhledávání (jaké?)...Prosím uveďte:

PŘÍLOHA P IV: VÝPOČTY K OVĚŘOVÁNÍ H1

	- naprosto spokojen(a)	- částečně spokojen(a)	zcela nespokojen(a)		
Studenti		7	81	7	95
Zaměstnanci		6	6	2	14
		13	87	9	109

Očekávané hodnoty

	- naprosto spokojen(a)	- částečně spokojen(a)	zcela nespokojen(a)		
Studenti	11,33027523	75,82568807	7,844036697		95
Zaměstnanci	1,669724771	11,17431193	1,155963303		14
		13	87	9	109

Chi kvadrát (P-O)²/O

	- naprosto spokojen(a)	- částečně spokojen(a)	zcela nespokojen(a)
Studenti	1,654971586	0,353092792	0,090820323
Zaměstnanci	11,23016433	2,395986803	0,616280763

Součet: 16,3413166

stupně
volnosti

f	(2-1)*(3-1)	2
p		0,05

Kritická hodnota testového kritéria
chi kvadrát

5,991

16,34 > 5,991 - zamítáme nulovou
hypotézu

PŘÍLOHA P V: VÝPOČTY K OVĚŘOVÁNÍ H2

Váš status:	FULLTEXT		prumer	(xi-prumer)^2
Student		4	6,042105263	4,170193906
Student		2	6,042105263	16,33861496
Student		3	6,042105263	9,254404432
Student		1	6,042105263	25,42282548
Student		14	6,042105263	63,32808864
Student		7	6,042105263	0,917562327
Student		8	6,042105263	3,833351801
Student		6	6,042105263	0,001772853
Student		6	6,042105263	0,001772853
Student		2	6,042105263	16,33861496
Student		1	6,042105263	25,42282548
Student		8	6,042105263	3,833351801
Student		4	6,042105263	4,170193906
Student		2	6,042105263	16,33861496
Student		8	6,042105263	3,833351801
Student		9	6,042105263	8,749141274
Student		9	6,042105263	8,749141274
Student		8	6,042105263	3,833351801
Student		7	6,042105263	0,917562327
Student		10	6,042105263	15,66493075
Student		6	6,042105263	0,001772853
Student		0	6,042105263	36,50703601
Student		3	6,042105263	9,254404432
Student		0	6,042105263	36,50703601
Student		2	6,042105263	16,33861496
Student		7	6,042105263	0,917562327
Student		4	6,042105263	4,170193906
Student		4	6,042105263	4,170193906
Student		7	6,042105263	0,917562327
Student		5	6,042105263	1,08598338
Student		9	6,042105263	8,749141274
Student		10	6,042105263	15,66493075
Student		8	6,042105263	3,833351801
Student		7	6,042105263	0,917562327
Student		7	6,042105263	0,917562327
Student		8	6,042105263	3,833351801
Student		8	6,042105263	3,833351801
Student		6	6,042105263	0,001772853
Student		7	6,042105263	0,917562327
Student		8	6,042105263	3,833351801
Student		7	6,042105263	0,917562327
Student		8	6,042105263	3,833351801
Student		8	6,042105263	3,833351801
Student		9	6,042105263	8,749141274
Student		10	6,042105263	15,66493075

Student	8	6,042105263	3,833351801
Student	7	6,042105263	0,917562327
Student	6	6,042105263	0,001772853
Student	7	6,042105263	0,917562327
Student	6	6,042105263	0,001772853
Student	8	6,042105263	3,833351801
Student	7	6,042105263	0,917562327
Student	3	6,042105263	9,254404432
Student	4	6,042105263	4,170193906
Student	6	6,042105263	0,001772853
Student	3	6,042105263	9,254404432
Student	4	6,042105263	4,170193906
Student	4	6,042105263	4,170193906
Student	5	6,042105263	1,08598338
Student	9	6,042105263	8,749141274
Student	15	6,042105263	80,24387812
Student	8	6,042105263	3,833351801
Student	9	6,042105263	8,749141274
Student	8	6,042105263	3,833351801
Student	1	6,042105263	25,42282548
Student	5	6,042105263	1,08598338
Student	2	6,042105263	16,33861496
Student	4	6,042105263	4,170193906
Student	4	6,042105263	4,170193906
Student	2	6,042105263	16,33861496
Student	7	6,042105263	0,917562327
Student	4	6,042105263	4,170193906
Student	3	6,042105263	9,254404432
Student	10	6,042105263	15,66493075
Student	8	6,042105263	3,833351801
Student	7	6,042105263	0,917562327
Student	8	6,042105263	3,833351801
Student	8	6,042105263	3,833351801
Student	8	6,042105263	3,833351801
Student	5	6,042105263	1,08598338
Student	8	6,042105263	3,833351801
Student	1	6,042105263	25,42282548
Student	8	6,042105263	3,833351801
Student	3	6,042105263	9,254404432
Student	2	6,042105263	16,33861496
Student	1	6,042105263	25,42282548
Student	3	6,042105263	9,254404432
Student	3	6,042105263	9,254404432
Student	9	6,042105263	8,749141274
Student	9	6,042105263	8,749141274
Student	7	6,042105263	0,917562327
Student	8	6,042105263	3,833351801
Student	5	6,042105263	1,08598338

Student	7	6,042105263	0,917562327
Student	10	6,042105263	15,66493075
Zaměstnanec	10	9,285714286	0,510204082
Zaměstnanec	12	9,285714286	7,367346939
Zaměstnanec	7	9,285714286	5,224489796
Zaměstnanec	6	9,285714286	10,79591837
Zaměstnanec	11	9,285714286	2,93877551
Zaměstnanec	0	9,285714286	86,2244898
Zaměstnanec	8	9,285714286	1,653061224
Zaměstnanec	9	9,285714286	0,081632653
Zaměstnanec	13	9,285714286	13,79591837
Zaměstnanec	19	9,285714286	94,36734694
Zaměstnanec	6	9,285714286	10,79591837
Zaměstnanec	11	9,285714286	2,93877551
Zaměstnanec	7	9,285714286	5,224489796
Zaměstnanec	11	9,285714286	2,93877551
součet			1066,688722

	Součet počtu	Počet osob	Průměr
zaměstnanci	130	14	9,285714286
studenti	574	95	6,042105263

f=n1+n2-2	107
s ²	9,969053475
s	3,157380793
t	3,588509568

kritická hodnota testového kritéria t(0,05;100) 1,984

3,589 > 1,984 nulová hypotéza vyvrácena

